

PAROLE

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

1/2014 (317)

HELSINGISSÄ MAALISKUUSSA 2014

83. vsk

1914

Tästä vuodesta alkavat jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlallisuuudet. Ne aloittaa jääkäriliikkeen perustavana kokouksen ollut Ostrobotnian Kassahuoneen kokous.

Vuosi 1914 oli alku jääkäriliikettäkin suuremmille tapahtumille. silloin alkoi myös ensimmäinen maailmansota, josta tuli maailmanhistorian siihen asti tuhoisi sota. Ostrobotnialla koolla olleet miehet ymmärsivät, että sota saattaa tehdä mahdolliseksi Suomen irrottautumisen Venäjästä. Sitä he eivät voineet ennakoida, että sota aiheuttaisi Venäjän keisarikunnan hajoamisen. Tosin pelkkä tsaarin kukistuminenkaan ei riittänyt itsenäisyyden saattamiseen. Suomen itsenäisyyden tunnustivat vasta lokakuun vallankumouksen jälkeen bolševikit. Tosin heidän ajatuksissaan itsenäinen Suomi olisi lyhyt välivaihe ja maa liittyisi Neuvosto-Venäjäan.

Näin näyttikin käyvän, kun ääriivasemmisto teki Helsingissä vallankaappauksen. Kun jääkärit palasivat Suomeen, heitä vastassa

ei ollutkaan Venäjän armeija vaan punaiset suomalaiset. Heidän puolellaan oli vähäisessä määrin venäläisiä sotilaita. Vastaavasti hallituksen pyynnöstä Suomeen saapui Saksan Itämeren divisioonaa, jonka ansiosta sota loppui nopeammin kuin olisi tapahtunut pelkin kotimaisin voimin.

Suomen hyvä onni jatkui. Hallitus oli tehnyt Saksan kanssa sitoumuksia, jotka pitkän päälle olisivat olleet Suomelle epäedullisia. Niistä päästiin, kun syksyllä vuorostaan Saksan keisarikunta romahti. Siinä meni myös jo Suomelle valittu saksalainen kuningas, mikä ainakin jälkikäteen katsoen tuntuu hyvältä sekini.

Ja hyvä onni Suomen kohtaloissa jatkui talvisodan ratkaisuisissa. Suomen armeijan ollessa maaliskuussa 1940 lähellä romahdusta, suostui Stalin rauhaan. Neuvostoliitto oli joutumassa rintaman väärälle puolen, kun Englanti ja Ranska olivat lähettämässä joukkoja Suomeen. Heidän todellisenä tarkoituksena

oli estää Saksaa saamasta Pohjois-Ruotsin rautaa ja lähettää vain nimellinen joukko Suomeen. Mutta tieto joukkojen mahdollisesta riitti se lopettamaan talvisoda.

Kun sota alkoi mennä huonosti Saksan kannalta, pyrki Suomi irti sodasta. Paasikiven urotöihin kuuluu hengenvaarallinen lento Tukholmasta rintaman yli Moskovaan keväällä 1943 rauhanehdoista neuvottelemaan. Ehdottomaan antautumiseen ei haluttu suostua ja sota jatkui. Kesän 1944 torjuntavoiton jälkeen Moskova luopui antautumisvaatimuksesta ja suostui välirauhaan. Saksa oli heikentynyt niin paljon, ettei se ryhtynyt kostotoimiin.

Suomalaiset saivat itsenäisyyden ja säilyttivät sen taistelun ja rohkeiden ratkaisujen ansiosta. Mutta olihan siinä hyvää onneakin. Matkan varrella kaatui kaksi keisarikuntaa, Kolmas valtakunta ja hieman myöhemmin neuvostoimperiumi. Hyvä Suomi.

Jukka Knuuti

Parole vaihtoi kirjapainoa

Tätä Parolea ei ole Painettu Sahalan kirjapainossa, kuten Parolet vuosia, ellei vuosikymmeniä on painettu. Oli tarvetta supistaa Parolen kuluja. Se ei jättänyt suuria valinnanmahdollisuuksia. Lehden toimittaminen ei maksa mitään, taittajan pieni palkkio on ollut vuosia entisellään. Yli 90 prosenttia kuluista tulee kahdesta asiasta, lehden painamisesta ja postituksesta. Itella sanelee hintansa eikä sille ole vaihtoehtoa. Jäljelle jäivät siis painokulut. Lähetimme tarjouspyynnön puolelle tusinaa painotaloa. Sahalan kirjapainon tarjous ei tässä kilpailussa menestynyt. Vaikka olisimme olleet valmiit mak samaan kohtuullisesti hyvän ja luotettavan palvelun jatkumisesta, oli tarjouksien hinnoissa niin suuri ero, että oli pakko tarttua Satakunnan painotuotteen tarjoukseen. Kun lisäksi kuulumme lähipiiristämme hyviä kokemuksia yhtiöstä, yhdityksen hallitus päätti vaihtaa kirjapainoa. Parhaat kiitokset Sahalan kirjapainolle vuosien yhteistyöstä. Tästä jatkaa Satakunnan Painotuote.

Kansikuva: Hohenlockstedtin maisemaa ja vaakunaa hallitsee Wasserturm, vesitorni. Vuoden kuluttua siellä juhlietaan jääkäreiden koulutuksen alkamisen 100-vuotisjuhlaa.

Uusitun jääkärilipun käyttöönotto vuoden 2013 kohokohta

Uudistettu jääkäri-
lippu ensimmäisessä
paraatissaan Hämeen-
linnassa 26.2.2013. Ku-
va: Helena Miettinen

Uuden jääkärilipun naulaus, käyttöönotto ja Liepajassa tapahtunut siunaus olivat toimintavuoden 2013 kohokohtia, sanoi perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen avatessaan JP27:n perinneyhdistyksen vuosikokouksen Hämeen rykmentin esikunnassa Lahden Hennalassa 16. helmikuuta. Alkavan 100-vuotisjuhlakauden merkeissä yhdistys muisti tavanomaista useampaa ansioitunutta jäsentään. Kultaisia ansiomerkkejä jaettiin kolme, hopeisia neljä ja pronssisia kaksi. Varsinkin pronssisia merkkejä oli myönnetty enemmän.

Kokous kunnioitti aluksi hiljaisella hetkellä viime vuoden aikana keskuudestamme poistuneita 27 yhdistyksen jäsentä.

Seisaaltaan kuunneltu jääkärimarssi antoi kokoukselle juhlanan alun.

Laatikainen sanoi ensimmäisen puheenjohtajavuotensa olleen mieluisa kokemus, sillä toiminta osatojen ja jäsenten kanssa on sujunut helposti, on sitten asioitu henkilökohtaisesti tavaten, puhelimitse tai sähköpostilla.

Puheenjohtaja kertasi jääkäri liikkeen 100-vuotijuhllisuuksien alkua alkaneen vuoden syksynä. Jääkäri liikkeen perustamispäiväksi katsotaan Kassahuoneen kokous Ostrobotnialla 20. marraskuuta 1914. Tuona päivänä pidetään nyt Jääkärisäätiön ja perinneyhdistyksen

hallitusten yhteiskokous samassa kassahuoneessa. Illalla juhlietaan Finlandia-talolla suuremmalla joukolla juhlakonsertin merkeissä. Pääsylipun myydään Lippupalvelun kautta ja lipun hinta on 27 euroa. Konsertin järjestäminen on iso haaste, sillä Finlandia-talon vuokra on 16 000 euroa.

Perinneyhdistys on yhteydessä Valtioneuvoston kanslian itenäisyyden 100-vuosijuhllisuuksia suunnittelevaan työryhmään. Pyrimme saamaan jääkäri liikkeen perustamisen 100-juhlallisuudet tälle valtioneuvoston tapahtumalistalle. Kassahuoneen kokouksen 100-vuotisjuhla olisi ensimmäinen juhla tällä listalla ja toisi huomiota hankkeillemme, sanoi Laatikainen.

Helmi-maaliskuun vaihteessa käydään Hohenlockstedtissa Fin-

Vuosikokous hoidettiin kokonaan naisvoimin. Puheenjohtajana toimi Liisa Viranko (kuvassa), sihteerinä Tiina Kiiski. Pöytäkirjan tarkastajiksikin valittiin kaksi naista, Maisa Crockford ja Anneli Bystroff. Oikealla kokouksen ohjelman ja vuosikertomuksen kansilehdet.

Kolme JP27:n perinneyhdistystä johtanutta kenraalia vasemmalta Sami Sihvo ja Asko Kilpinen. Pertti Laatikainen on nykyinen puheenjohtaja.

nantag-juhlallisuuksissa. Päivästä on tullut huomattava tapahtuma, sillä vuosi sitten Finnentagin juhlallisuuksiin osallistui yli 200 henkeä. Hohenlockstedtissa neuvotellaan saksalaisten kanssa vuoden 2015 Finnentag-juhlallisuuksista. Silloin tulee kuluneeksi 100 vuotta jääkäreiden koulutuksen aloittamisesta Lockstedter Lagerissa, sanoi Laatikainen.

Menossa on myös vuoden 2016 juhlallisuuksien valmistelu. 27. heinäkuuta 2016 paljastetaan Latvian Schmardenissa 100 vuotta sitten käy-

dyn taistelun muistomerkki. Jääkäripioneerit saivat siinä tulikasteensa. Päivästä tuli pioneeriaselajin vuosi-päivä.

Teemme itse jääkärien 100-vuotispostimerkin

2017 lokakuussa taas juhlitaan josain muodossa sukellusvene UC 57:n mukana Loviisan edustalla Hamnskärille tulleiden jääkäreiden muistoa, ei ehkä saarella, mutta vaikkapa Loviisassa. Vuoden 2017 puolelle saataan siirtää myös tammikuun 2018

Jääkärimarssin ensimmäisen julkisen esittämisen 100-vuotisjuhla, jota voidaan keventää 2018 seuraavan päätapahtuman, jääkäreiden paluun 100-vuotisjuhlan, järjestelytaakkaa.

Vaikka Itella kieltäytyi julkaisemasta postimerkkiä 100-vuotiaasta jääkäriilikkeestä, ilman merkkiä ei jäädä. Jo vuosia myynnissä olleen oman jääkäripostimerkin lisäksi tehdään juhluvuodeksi kaksi omaa postimerkkiä. Toisessa merkissä on jääkärilippu ja toisessa jääkärikunniamerkki sekä teksti ”Jääkäriilike 100 vuotta”. Kun kutsut lähtevät

Hennalan varuskunta-alue tyhjenee tänä vuonna

Hennalan varuskunta on historiaa ennen tämän vuoden loppua, kertoi kokouspaikan, Hämeen rykmentin komentaja eversti Risto Kolstela.

Rykmentin yksiköistä Hämeen Ratsujääkäripataljoona siirtyy historiaan. Urheilukoulu liitetään Kaartin jääkärirykmenttiin. Koulu siis palaa Santahaminaan, mistä se aikanaan siirtyi Lahteen..

Sotilasmusiikkikoulusta varusmiessoittokunta liitetään Kaartin soittokuntaan ja Huoltokoulu siirtyy Riihimäelle, missä se liitetään Logistiikkakeskukseen.

Rykmentti on koolla viimeistä kertaa Puolustusvoimien lippujuhlassa 4. kesäkuuta. Täällä ei kuitenkaan eletä hautajaistunnelmissa vaan silloin järjestetään komea maanpuolustusjuhla.

Mitä tapahtuu laajalle varuskunnalle, on pääosin vielä auki, sanoi eversti Kolstela.

Rykmentin henkilökuntaan on kuulunut 241 upseeria, toimiupseeria ja siviiliä. Heistä suurin osa siirtyy toisiin tehtäviin puolustusvoimissa. Irtisanominen uhkaa ehkä 15 henkeä, kertoi Hämeen rykmentin purkamisesta eversti Risto Kolstela.

Tätä täytyykin katsoa tarkemmin. Vasemmalta kenttäpiispa Pekka Särkiö, Ari-Ilmari Iisakkala sekä Kari J. Talvitie.

Ari-Ilmari Iisakkalan veret seisauttava esitelmä sisälsi paljon sellaista, mikä oli kuulijakunnalle ennen kuulumatonta.

marraskuun juhlallisuuksiin, lähete-tään ne omin jääkäripostimerkin varustettuina.

Jääkäri-liike on tulossa on televi-sioon, sillä ohjaaja Erkko Lyytikäinen on tekemässä jääkäreistä tv-doku-menttia.

Puheenjohtaja kiitti osastoja aktiivisesta jäsenhankinnasta. Luon-nollisesta poistumasta huolimatta on jäsenmäärä kasvussa. Vuoden 2013 lopussa jäseniä oli 1884. Ollaan hy-vin lähellä välitavoitetta, eli sitä, et-tä jäsenmäärä vastaisi jääkäreiden lukumäärää. Varsinainen tavoite on 2000 jäsentä.

Toisin kuin tavanomaisesti ko-kous ei hyväksynyt toimintakerto-musta pelkällä nuijankopautuksella. Tapahtumien päivämäärien muut-tuminen vuodesta toiseen ei tyydyt-tänyt kaikkia jäseniä. Puheenjohtaja selitti, että jos haluamme puolustus-voimien osallistumista tapahtumiin, viikonloput ja varsinkin sunnun-tait olevan kokonaan poissuljettu-ja. Sama koskee Hohenlockstedtin Finnentagia. Lisäksi juhlallisuudet järjestävät siellä saksalaiset ja päättä-vät näin ollen myös aikatauluista

Ajatuksia vaihdettiin myös il-moitusten hankkimisesta Paroleen. Varapuheenjohtaja Kari J. Talvitie sanoi asiaa selviteltävän. Asia ei ole aivan yksikertainen esimerkiksi sen osalta, voiko arvonlisäverosta vapau-tettu järjestö hankkia tuloja.

Talvitie toivoi myös lisää tuloja pienois-patsaiden myynnissä.

Kokous päättyi mitalisateeseen

Osastoilta oli pyydetty alkavan juh-lakauden kunniaksi hieman

tavanomaista enemmän esityksiä an-siomerkeistä ja niinpä merkkejä jaet-tiin tavanomaista enemmän.

Kultainen ansiomerkki jaettiin (merkin numero sulkeissa) seuraaville: Jukka Knuuti (36), Martti Por-vali (39), ja Paavo Mikkonen (40).

Hopeisen ansiomerkin saivat Ju-hani Passi (108), Pentti Kiviniemi (111), Teuvo Mahrberg (112) sekä Arto Pekkola.

Pronssisen ansiomerkin saivat Pentti Järviö (68) sekä Kyösti Vuon-tela (83).

Kaikkia myönnettyjä hopeisia et-tä kultaisia merkkejä ei jaettu, koska saajat eivät olleet paikalla. Poissaol-leiden pronssimerkkien saajille mer-kit lähtivät kotiosaston edustajien mukana. Merkin saivat Marjatta Berg (65), Eija Paananen (66), Ju-hani Talvitie (67), Heimo Koivisto (69), Stig-Olof Lindholm (70), Pek-ka Reponen (71), Matti Jumisko (72), Pentti Puonti (73), Teuvo Sakko (74), Pirkko Vuokko (75), Kristiina Jou-ko (76), Taito Kuosa (77), Tapani Havia (78), Raimo Rosendahl (79), Anja Reunanen (80), Marjo Tuoma-ranta (81) ja Mikko Uola (82).

Aamukahveja nauttivat soti-laskodissa va-semmalta Oili Kilpinen, Tiina Kiiski, Asko Kil-pinen ja Juhani Passi.

Kokouksen päätteeksi nautittiin ateria näin komeasti katetuilta pöydiltä Hennalan upseerikerholla.

Marjo Kervinen oli laatinut plaseerauksen, joten ei Pekka Rantalan tarvinnut sitä hänelle osoittaa.

Mitalisateen jälkeen kokousta isännöineen Päijät-Hämeen osaston puheenjohtaja Ari-Ilmari Iisakkala piti esitelmän, jonka aihe kokouskutsun mukaan oli Toinen maailmansota ja Suomi. Ajatuksia herättänyt esitys kyllä kertoi lähinnä siitä, kuinka toinen maailmasora syttyi, koska Ranskassa, Englannissa ja USA:ssa oli etukäteen päätetty, että Saksan taloudellinen voima on tuhattava. Puheenjohtaja Laatikainen joutui keskeyttämään esitelmää seuranneen keskustelun, jotta ehdittäisiin lounaalle. Jos keskustelun olisi sallittu jatkua, olisi sitä riittänyt iltayhdeksään saakka arveli Jääkärisäätiön puheenjohtaja Asko Kilpinen. Hänen mielestään esitelmällään Iisakkala todisti, ettei hän ainakaan pyri politiikoksi.

Kokous huipentui herkulliseen ateriaan varuskunnan perinteisellä upseerikerholla. Komeasti katettuihin pöytiin oli plaseerauksen tehnyt Marjo Kervinen.

Monilla oli henkilökohtaisia kerhoon liittyviä muistoja. Martti Porvali kertoi, kuinka hän oli aikanaan tullut ensimmäiseen ylennystilaisuuteensa Hennalan upseerikerholle, missä ylennys oli ollut hieno sotilallinen seremonia. Seuraava ylennys oli tapahtunut Jyväskylässä, missä kotiin tuli vain kirje, että Teidät on ylennetty. Porvali kertoi kuvanneensa sotilaspiirille, kuinka ylennykset hoidetaan Lahdessa ja seuraavan ylennyksen tullessa olivat muodollisuudet muuttuneet.

Jääkäreiden jälkeläisten pöydässä istuneet Maisa Crockford ja Kyösti

Vuontela olivat todenneet, että heidän isänsä olivat palvelleet Hennalaa isännöineen Hämeen ratsujääkäripataljoonan edeltäjän, Karjalan ratsujääkäripataljoonassa, joskin eri eskadroonissa.

Kiittäessään kokouksen järjestänyttä Päijät-Hämeen osastoa Asko Kilpinen kehotti lahtelaisia vaalimaan Hennalan upseerikerhon perinteitä, kun varuskunta lopettaa toimintansa. Hän kertoi esimerkin Uumajasta, missä varuskunnan upseerikerhossa on säilytetty perinteiset esineet ja muotokuvat ja kerho toimii kaupungin edustustilana. Niin menetellään sivistysvaltiossa.

Teksti: Jukka Knuuti

Kuvat: PaaVo Mikkonen

KARI J TALVITIE

VANHENEVAA KUNNIAVELKAA

Vuosikymmenien aikana Suomen historia tuntee useita tapauksia, niin autonomian kaudelta kuin itsenäisen Suomen aikana, että on löytänyt ikään kuin unohtuneita kansalaisryhmiä. Tällaisia ovat olleet aika-ajoin myös sotaveteraanit. J. L. Runebergin kirjallinen työ nosti esiin Suomen Sodan 1808–1809 veteraanit ja sen jälkeen on tullut vastaan uusia ryhmiä, vaikkapa Turkin sodan miehet, joita palkittiin miesten ollessa jo 80-vuotiaita. Vapaussota synnytti taas molemmilla puolilla rintamaa olleita ihmisiä, jotka tarvitsivat apua, viime sodista puhumattakaan.

Edellä kerrottuihin ryhmiin voidaan ehkä hie-man yllättävästi laskea monet jääkärit, jotka koh-tasivat arkisessa elämässään pulavuosien ikävät vaikutukset. Parolen lukijat ovat ymmärrettävästi rakentaneet jääkärihistoriansa Suomen itsenäisty-miseen johtaneiden taisteluiden perusteella. Kaik-ki eivät siitä selvinneet ja haavat seurasivat monia hautaan saakka. Jääkäriliitto ei ollut pelkästään elä-mässään menestyneiden jääkäreiden kerho, vaikka muuta joskus väitetään. Töitä ryhdyttiin tekemään jo varhain, jotta vähäosaiset ja avun tarpeessa ole-vat jääkärit tavoitettaisiin. Valtioneuvosto asetti 80 vuotta sitten puolustusministeriön esityksestä komi-tean, joka ryhtyi tilannetta ja avun tarvetta selvittä-mään.

Vuonna 1935 voitiin antaa tietoja 900 entisestä jääkäristä – matrikkelitiedostoa ei ollut silloin vielä käytettävissä. Elossa olevia oli 674, joista ainoastaan 159 jääkäriä oli vakinaisessa ansiotyössä. Ainakin 213 jääkäriä oli työttömänä ja 348 oli ainoastaan tilapäisessä ansiotyössä. Omalta kunnaltaan tukea sai 105 jääkäriä ja Jääkäriliitto avusti 73 entistä jääkä-riä. Ahtaasta tulkinnasta kertoo se, että sairauden perusteella tukea saivat ainoastaan sellaiset, jotka saattoivat osoittaa lääkärintodistuksella, että vam-ma tai sairaus oli peräisin jääkäriajalta. Edellä ker-

rottu on siis jääkärihistorian varjoisaa puolta, mikä on muistettava, kun jääkäreiden tarinaa ulotetaan usein ensisijaisesti taistelukenttien sankaritekoihin tai sotalaitoksen organisointiin ja johtamiseen. Jää-käriliitto teki parhaansa eikä hävennyt kertoa, että se saattoi tukea jääkäriveljiään usein vain hyvin vaa-timattomilla rahasummilla tai esimerkiksi lapsiper-heille suunnatulla vaateavulla.

Viimeisiä sotavuosia seuranneet sosiaaliset tar-peet ja lukuisat ongelmat ylittivät tietenkin kaikki entiset. Nyt eletään veteraanisukupolven loppu-suoralla, jolloin apua tarvitsevia on enää yhä vä-hemmän. Vielä ehdimme kuitenkin antaa oman panoksemme tähän työhön!

Alkanut 100-vuotisjuhlavuosi on sopiva hetki muistaa ”unohdettuja sukupolvia” ja samalla voim-me kääntää katsemme tulevaisuuteen ja saattaa viestikapulamme nuorten käsiin. Meidän pitää osata kertoa jääkäreiden kunniakas tarina sellaisel-la kielellä, että nuoret ikäpolvet tuntisivat sanoman omakseen. Tämä meidän on muistettava omassa juhlimisessamme. Kukin voi valita itselleen sopivan kohdehenkilön tai tapahtuman, jota itse arvostaa sillä tiellä, joka johti Suomen itsenäistymiseen. Ava-us voisi olla vaikkapa aktivisti Herman Gummeruk-sen haudalla Paimion Pyhän Jakobin kirkkomaalla syyskuun lopulla pidettävä juhla.

Varsinainen ensimmäinen suuri jääkärita-pahtuma on Finlandia-talossa pidettävä Kaartin soittokunnan konsertti 20. marraskuuta, jolloin toivomme saavamme koko salin täyteen. Lippujen myyminen aloitetaan jo tänä keväänä ja tarkemmat ohjeet annetaan Perinneyhdistyksen kotisivulla hy-vinkin pian. Muutaman päivän kuluttua neuvotel-laan Hohenlockstedtin edustajien kanssa siitä, mitä tapahtuu samassa paikassa tasan vuoden kuluttua. Se onkin sitten jo toinen juttu.

**Jääkäriliikkeen
100-vuotisjuhlien
valmistelu etenee
sekä Suomessa että Saksassa**

Asko Kilpinen esittelee Jääkärimuseota pääesikunnan päällikölle, vara-amiraali Juha Rannikkolle. Rannikko oli ensi kertaa Hohenlockstedtissa.

Seppeleen lasku on suunniteltava hyvin, että seremonia olisi juhlallinen. Asko Kilpinen antaa ohjeita.

Jääkäreiden satavuotisjuhlallisuuksien valmistelu etenee. Finnentag 2014 yhteydessä jääkärisäätiön ja -perinneyhdistyksen johto tapasi Hohenlockstedtin kaupungin pormestarin **Jürgen Kirstinin** ja muuta kaupungin johtoa juhlien suunnittelun merkeissä. Alustavien suunnitelmien mukaan Juhlat aloitetaan torstaina 25. helmikuuta asiantuntijatasoisella Jääkäriseminaarilla, joka pidetään Hampurissa. Varsinaiset juhlallisuuksien alkavat seuraavana päivänä Hohenlockstedtissa. Ohjelmaan kuuluu mm. suomalaista sotilasmusiikkia, jota tulee esittämään tulee suomalainen sotilassoittokunta. Juhlien suunnittelu jatkuu sekä Suomessa että Saksassa ja lisäksi tavaan uudelleen suunnittelun merkeissä.

Tämänvuotiseen Finnentagiin osallistui pääesikunnan päällikkö, vara-amiraali **Juha Rannikko**, joka laski Suomen puolustusvoimien sepeleen jääkärimuistomerkillä.

Sepeleenlasku oli totuttuun tapaan kohtuullisen suuri yleisötapahtuma. Suomalaisia oli joitain kymmeniä, osa Saksasta ja osa juhlaan Suomesta matkustaneita. Kaikkiaan paikalla oli parisataa henkilöä. Jääkärisäätiön ja -perinneyhdistyksen edustajien lisäksi paikalla oli mm. Lapuan delegaatio. Lapua on Hohenlockstedtin ystävyyskaupunki.

Suomen valtion, puolustusvoimien, jääkärien perinneyhdistyksen lisäksi sepeleensä laskivat mm. Hohenlockstedtin kaupunki sekä Lapuan edustajat ja suomalaiset reserviläiset. Sepeleitä laskettiin yhteensä toista kymmentä, jääkäripatsaan lisäksi samassa puistikossa oleville saksalaisille ensimmäisen ja toisen maailmansodan kuolonuhreille. Kenttäpiispa **Pekka Särkiö** piti tilaisuudessa hartauspuheen.

Juhlapäivä aloitettiin Jääkärimuseosta seminaarilla. Ranskalainen eversti **Bruneau** piti hyvin kiinnostavaksi osoittautuneen esitelmän Ranskan suhtautumisesta Suomeen itsenäistymisemme aikoihin. Bruneau kertoi, kuinka Ranska ei ollut ensin lainkaan kiinnostunut Suomesta, koska maamme irtautuminen Venäjältä olisi heikentänyt tuota Ranskan liittolaista. Mutta pian tilanne muuttui päinvastaiseksi. Ranska oli ensimmäinen maa, joka tunnusti Suomen Leninin

Puolustusvoimien seppleen laski amiraali Rannikko (keskellä). Vasemmalla Suomen Saksan sotilasasiamies Juha Pallaspuro, oikealla pääesikunnan päällikön avustaja, majuri Antti Hauvala. Paikallinen vaskiyhtye soitti Jääkärimarssin ja Suomen ja Saksan kansallislaulut.

Seppeleet on laskettu. Laatikainen Lapuan miesten keskellä. Vasemmalta Heikki Tiitu, Laatikainen, Paa-vo Latva-Rasku ja Pekka

Paikalla oli saksalais-suomalainen reserviläisten kunniaosasto lippuineen.

bolsevikkihallinnon jälkeen. Parole julkaisee tuonempana Bruneau esitelmän.

JP27:n perinneyhdistyksen saksalainen yhteysupseeri Mark Arez esitelmöi Saksan rautaristin ja Suomen vapaudenristin yhtymäkohdista. Aretzin teksti oli Parolen lukijoille tuttu, sillä esitelmä rakentui Parole 1/2013:ssa julkaistuun Aretzin tekstiin.

Finnentagin osallistujat tapasivat toisiaan myös perjantai-ilan vastaanotolla, sekä seminaarin jälkeisellä yhteisellä lounaalla. Seppelten laskun jälkeen juotiin yhteiset kahvit viereisen koulun tiloissa, vielä illalla tavattiin yhteisen aterian merkeissä.

Teksti ja kuvat: Jukka Knuuti

Poikettiin myös Kellinghusenin hautuumaalla toteamassa siellä olevat neljä jääkärihautaa oli kuki-tettu. Kustaa Katajan kivi on hiljattain kunnostettu.

KUIN SEIKKAILUELOKUVA oli Willamon, Pekkolan ja Suvrinteen pitkä marssi räjähdekuriireina kesällä 1916

Kuin elokuvasta oli kolmen tunnetun jääkäriin räjähteidenkuljetuskeikka Haaparannalta Lapin ja Kainuun korpimaiden halki Kajaaniin heinäkuussa 1916 sisälsi vaaraa, vauhtia ja komiikkaakin. Vain ruumiita ja romantiikkaa puuttui.

Yksi seikkailijoista, jääkärikapteeni Sulo-Weikko Pekkola (1890–1931) kuvasi matkan tarkkaan ja lennokkaasti kirjailijauransa esikoisteoksessa *Herrana ja heittäjänä*, jonka ensipainos julkaistiin 1927. Pekkolan kumppaneina olivat vanhat tutut Oiva Willamo (1887–1967) ja Armas Suvirinne (1887–1966).

Willamo tunnettiin myöhemmin muun muassa Lapin rajavartioston komentajana. Hän ja Pekkola olivat olleet vuonna 1915 Saksassa ensimmäisellä jääkärikurssilla. Myös Suvirinne oli saanut sotilaskoulutuksen Saksanmaalla.

Jääkärien vastarintatoiminnan tavoitteena oli Suomen irrottaminen itsenäiseksi Venäjältä. Samaan aikaan Saksa kävi ensimmäistä maailmansotaa muun muassa Venäjää vastaan.

Pekkola palveli vuonna 1915 jääkäripataljoonassa Saksassa. Syksyllä hänet komennettiin tehtäviin kotimaahan. Kevättalvella hän muun muassa teki Suvrinteen kanssa kolmisen kuukautta kestäneen tiedustelumatkan Venäjän Kannanlahteen, Petsamoon ja Norjan Ruijaan.

Kesäkuussa 1916 Willamo, Suvirinne sekä Jussi Heiskanen ja Immo Relander kunnostautuivat räjäyttämällä ja polttamalla Kilpisjärvellä venäläisten ammus- ja sotilastarvikevarastoja. Pekkola kertoo teoksessaan osallistuneensa pamauksen valmisteluun. Historioitsija Mikko Uola on epäillyt Pekkolan kertomusta.

Venäläistarvikkeita rahdattiin Norjan satamista Kilpisjärven kautta kohti Karunkia, josta matka jatkui rautateitse Äiti-Venäjän puolelle.

Lähdetkö mukaan?

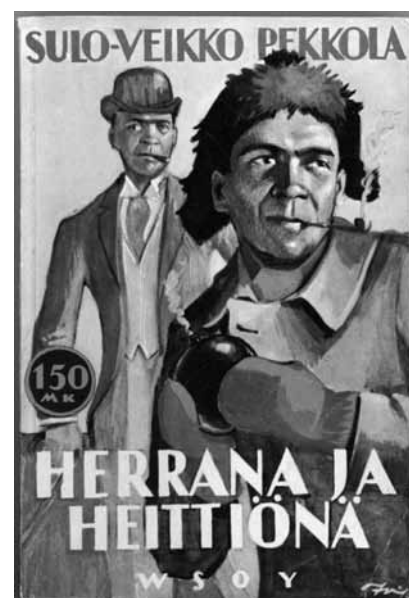
Heinäkuussa 1916 Pekkola oli Tukholmassa, kun siellä jääkärien Haaparannan toimistosta käymässä ollut Erkki Malmberg pyysi häntä mukaan kuljettamaan Saksasta lähetettyjä ”pommipaketteja” junassa käsimatkatavarana Haaparannalle. Suvirinne liittyi kolmanneksi.

Räjähteet oli tarkoitettu käytettäväksi Venäjän sotilaskohteita ja huoltokuljetuksia vastaan Pietarin ja Kantalahden välillä.

Willamo oli vastassa, kun kuririt saapuivat Haaparannalle – loppumatkan paikallisjunalla Ruotsin Karungin kautta koukaten. Suoraan Tornioon tai Kemiin ei kannattanut pyrkiä, sillä Torniossa asteli vahva venäläisostasto. Missä ”ryssä” ei ollut näkyvillä, siellä se oli vaikka rantapensaikossa piilossa. Venäläiset yrittivät parhaansa mukaan torjua jääkäriiliikettä, jolla oli rajan yli vakituksia etappiteitä ja paljon myös satunnaista liikettä. Jääkäri-ikäiset 19–35-vuotiaat eivät olleet helmi-kuusta lähtien saaneet passejakaan Ruotsiin.

Pari päivää ennen kolmikon Haaparannalle tuloa oli kaksi pommaria soutanut 35 kilometriä pohjoisempaa Korpikylän kohdalta rajajoen yli, osunut venäläiseen kulkuvartiotaan ja paennut jättäen pomminsa tielle.

Puolueettomassa Ruotsissa Väylän varrella oli kansalaisia ja virkamiehiä, jotka auttoivat jääkäreitä tai vähintään katsoivat toimintaa sormien läpi. Pekkolan, Suvrinteen ja Willamon kallis lasti hytkytteli hevosen heinäkuormassa Haaparannalta Övertorneälle Plantingin kievariin. Jääkärit itse menivät kiertoteitse: ensin laivalla Seittenkariin,

Sulo-Weikko Pekkola kertoo itsensä ja kahden muun jääkäriin räjähteiden kuljetuksesta teoksessa *Herrana ja heittäjänä*. Kirjan kannessa ”pommeja” on kuvattu pyöreäksi. Tällaisia rautakuorisia, ruudilla täytettyjä pommeja käytettiin vielä 1900-luvun alussa.

joka oli jääkäriiliikkeen tukipiste, ja sieltä Luulajan ja Bodenin kautta Övertorneälle.

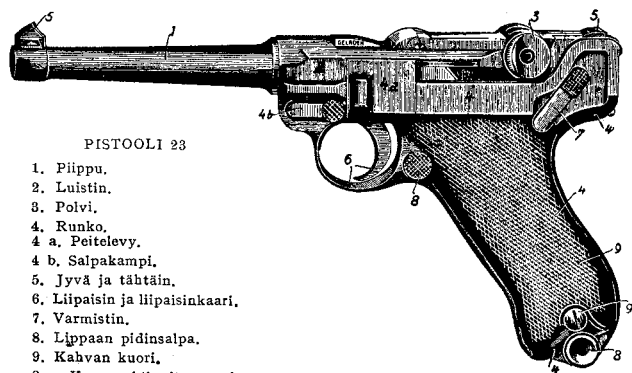
Seittenkarin metsässä miehet kävivät kokeilemassa pitkiä parabelum-pistooleja. Pekkola ja Suvirinne olivat hankkineet niitä kevättalven tiedustelumatkallaan. Ruotsalainen ”patrulli” otti Seittenkarissa miehet kiinni ja kyseli ammunnan syytä, mutta pian patrulli oli tarjoamassa vartiota miesten yöpaikan turvaksi.

Malmberg oli sopinut Norrbotenin komendantin kanssa, että Övertorneälle sijoitettu ruotsalainen sotaväki ei keskeytä jääkärien matkaa. Ruotsalaiset tullimiehet sen sijaan näyttelivät pysähdysmerkkejä Övertornean ja Pellon välillä, kun etappimies Viljo Lyytikäinen kyyditsi kolmikkoa matkatavaroineen autolla. Huitominen oli turhaa, mutta tullimiehet eivät ehtineet peräänkään.

Pellon ja Jarhoisten välissä jääkärit soutivat Tornionjoesta ylitse. He aloittivat pitkän lapikastaipaleen ”kenenkään jääkäriin vielä käyttämättömiä” reittejä pitkin, ensin Olosjoen vartta ja Kolarin-Pellon pitäjien rajaa

Tarinan lappilaisille tutuin jääkäri on Oiva Villamo, joka oli pääosan jatkosota-ajasta yhteysesikunta Roin päällikkönä Rovaniemellä. Kuvassa Villamo maaliskuussa 1944. SA-kuva.

- PISTOOLI 23
1. Piippu.
 2. Luistin.
 3. Polvi.
 4. Runko.
 - 4 a. Peitelevy.
 - 4 b. Salpakampi.
 5. Jyvä ja tähtäin.
 6. Liipaisin ja liipaisinkaari.
 7. Varmistin.
 8. Lippaan pidinsalpa.
 9. Kahvan kuori.
 - 9 a. Kuoren kiitanitysruuvi

Seittenkarin metsässä jääkärit kokeilivat Parabellumpistooleja. Aseen malli Sotamiehen taskukirjasta vuodelta 1941.

Pommarijääkärit matkustivat Posion kohdalla tällä Kitka-höyrylaivalla, joka liikennöi Posio- ja Kitkajärvillä kesinä 1910–1916.

pitkin Meltaukseseen.

Meltauksesta miehet ostivat Ounasjoen laskemiseen veneen, koska venäläisten ratsupartioiden kerrottiin laukkaavan Rovaniemen maantiellä.

Rovaniemellä kolmikön neuvonantajana oli venäläisten silmälläpitämä metsänhoitaja Knut Torsten Gottleben, jonka veli Allan oli jääkäri. Gottleben vahvisti, että miesten aikoma Kitkan–Kajaanin reitti olisi turvallisin, koska Kemin–Oulun radan liikennettä venäläiset seurasivat tarkasti.

Kohtauksia matkalta.

Metsäpalon savut jylhän Auttijärven takana saavat nousevan auringon näyttämään punaiselta. Nuotion tuli etenee sammalikossa, tarttuu tupakkamassiin ja kohta Suvirinteen riisuttuihin housuihin. Kun Suvi herää, hän syyttelee toisia massinsa murhapoltosta.

Pienen Kitka-höyrylaivan pilli huutaa ennen kuin laiva ilmestyy Peräposiolle niemen takaa. Paikal-

liset matkalaiset kummeksuvat kolmea hikistä miestä, joilla on suuret kantamukset. Yksi hevonenkin talutetaan pitkää laituria myöten laivan kannelle.

Puolangan kestikievarissa Pekkola istuu aamiaisella kahden metsäherran seurassa. Toinen metsäherra arvaa kysyä: ”Mitäs sinne alas nyt sitten oikein kuuluu?” Tarkoittaa Saksaa. Huoneeseen astuu nimismies virkapuvussaan. Pekkola on valmis vetämään pistoolin taskusta, mutta nimismies vain menee tarkastamaan matkustajaluetteloa eikä huomaa erityistä.

Kajaani, 28. heinäkuuta: Willamo ostaa puodista uudet saappaat. Kun hän tulee ulos, poliisi ja venäläinen santarmi pyytävät häntä seuraamaan poliisikamarille. Kamarin edustalla torilla santarmi jättää Willamon poliisin seuraan. Willamo lyö poliisin kenttään ja pakenee juosten.

Miehet piiloutuvat Kajaanin eteläpuolelle metsäkämpälle santarmeilta, joita on hälytetty etsintöihin suuri määrä. Iltayöllä Willamo

pilkkoo puita, Suvirinne keittelee kämpässä teevettä, Pekkola pesee lammen rannalla ainoaa nenälinaansa. Pekkola kuulee pelästyneen metsäkanalinnun ääntä aika läheltä. Hän ilmoittaa siitä toisille. Miehet pakkaavat nopeasti reppunsa.

Paluumatkalla 16 metriä korkealla Auttinkönkäällä miehet laskevat venettä köydellä jyrkkää uittoränniä pitkin. Vene pääsee irti ja syöksyy, mutta tarttuu tiukasti rännin kapeaan suuhun. Keskituhtoon kiinnitetty sekarotuinen koira on hätää kärsimässä. Miehet noutavat metsästä kankipuita ja saavat veneen irti. Kohta he kaatuvat kosken kiveen ja ovat vähällä hukkuja.

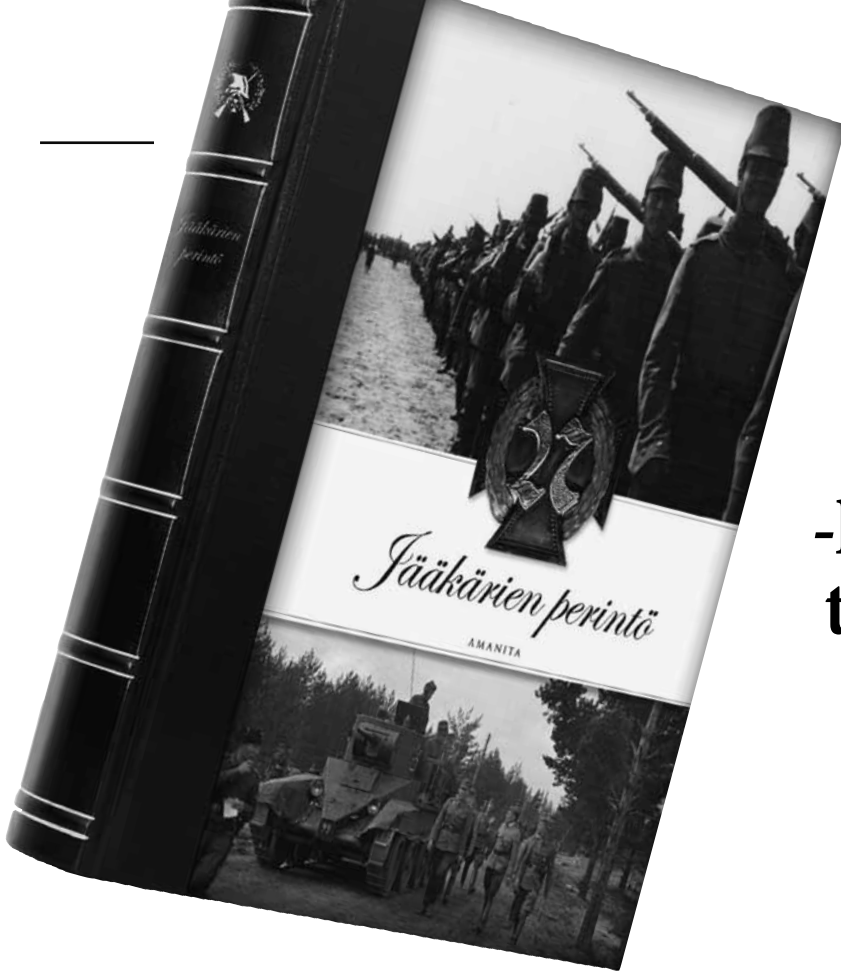
Ruotsin Jarhoisten kestikievarissa aamulla ruotsalainen rajavartija avaa oven ja kysyy, onko joku tullut yöllä rajan yli. ”Nej då”, vastataan, ja aliupseeri häipyi.

Kuusi hevosta kärryineen etenee soratiellä. Kyydeissä kolme jääkäriämme. Sekä kolmattakymmentä venäläisiltä Kuolasta paennutta saksalaista ja itävaltalaisista sotavankia: osa ryysyissään ja verisin jaloin, mutta vapaina ja taisteluhaluina.

Jutun lähteenä on käytetty Sulo-Weikko Pekkolan teosta Herrana ja heittäjänä, Pommarin ja värvärin muistelmia sotavuosilta. WSOY, Helsinki 1958 (6. p.). Teoksen eri painoksissa on tekstistä eri versioita.

Reino Hämeenniemi

Teksti ilmestynyt aiemmin Lapin Kansa-sanomalehdessä.

Jääkärien perintö -kirjassa tilastovirheitä

Jääkäriperinteen vaalimisen pitkäaikaisena harrastelijana haluan kommentoida ”Jääkärien perintö”-kirjassa olevaa artikkelia ”Suomen jääkärimaakunnat ja -pitäjät”.

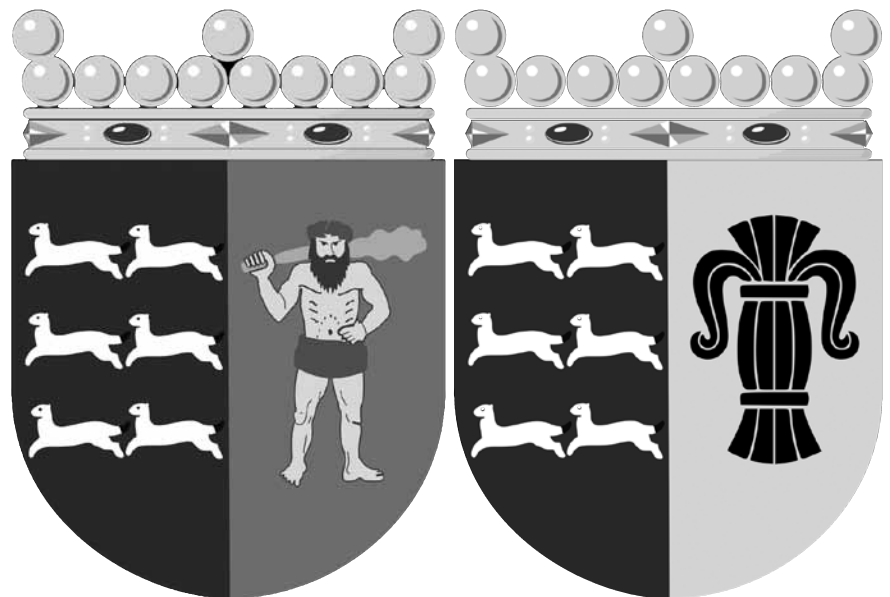
Artikkelin alussa todetaan: ”Kaikkiaan 1863 jääkäriin synnyinpaikka tunnetaan,” Kaikkien Suomessa syntyneiden 1871 ja 25 ulkomailla syntyneen jääkäriin eli yhteensä 1896 jääkäriin nimet syntymäpaikkoineen ovat jo 1938 julkaistussa Suomen Jääkärien Elämäkerrastossa (SJE). Vielä 1971 tehtiin päätös, että yksi Saksassa syntynyt jääkäri hyväksytään otettavaksi elämäkerrastoon. Vuoden 1975 SJE:ssä jääkäreitä on 1897. Ensimmäinen lause ei siis pidä paikkaansa.

Ensimmäinen virke jatkuu näin: ”ja tietojen perusteella voi tehdä melko luotettavia vertailuja maakunnista ja paikkakunnista, joista lähti erityisen paljon jääkäreitä.” Eihän synnyinpaikkojen tietäminen kerro sitä, mistä jääkäri lähti Saksaan. Kirjoittaja ei ole tiedostanut, että jääkärihistoriaa tutkineilla tilastonikkareilla on ollut kaksi tapaa maakuntien ja paikkakuntien paremmuutta osoittavien vertailulukujen laskemiseen. Selvitän lyhyesti nämä menetelmät:

1. Rehtori K. A. Wegelius selvitti laajoissa tutkimuksissaan 1920-luvulla ja 1930-luvun alussa mm. tarkasti alueittain ja paikkakunnittain, paljonko jääkäreitä hänen tutkimusalueensa paikkakunnilta lähti Saksaan. Kun Wegeliuksen tutkimusten pohjalta

- vertailtiin alueiden ja kuntien paremmuutta, niin lähteneiden määrä suhteutettiin alueiden tai kuntien koko asukasmäärään 31.12.1920.
2. Kun 1930-luvulla ruvettiin laatimaan koko Suomen maakuntien ja kuntien keskeisiä vertailuja paremmuudesta, niin vertailuun otettiin mukaan kussakin maakunnassa tai kunnassa syntyneet jääkärit ja laskettiin niiden suhde miespuolisen väestön määrään.

Jääkärien perintö -teoksen tilastouikeaman ensimmäisen kappaleen

Lapin lääni on Juhani Lassilan mukaan jääkärilääneistä ykkönen. 2,72 promillea lähti jääkäriksi.

Perinteinen jääkärilääni Vaasa jää toiseksi Lapille. 2,03 promillea lähti.

toinen virke kuuluu taas näin: ”Mikäli jääkärikoulutukseen lähteneiden määrä suhteutetaan miespuolisen väestön määrään, ja noudatetaan 1910-luvun maakuntarajoja, eniten jääkäreitä tuli Pohjanmaalta. Pohjanmaalta jääkärikoulutukseen lähti 784 miestä eli 2,23 promillea miespuolisesta väestöstä.” Nämä 784 jääkäriä olivat kuitenkin, kuten *Suomen jääkärit* -kirjassa sivulla 945 lukee, syntyneet Pohjanmaalla, mutta kaikki eivät olleet lähteneet Pohjanmaalta. Lähteneiden määriä suhteutettiin alueen koko asukasmäärään 1920 ja syntyneiden määriä miespuoliseen väestöön 1910. *Jääkärien perintö* -kirjan tilastoartikkelin kirjoittaja ei ole tiedostanut ainakaan selvästi, että maakunnassa ja sen kunnissa syntyneiden jääkärien määrä on jääkäritutkimuksessa aivan eri asia kuin maakunnasta ja niiden kunnista jääkäreiksi lähteneiden määrä.

Syntymä- ja lähtöpaikka sekottavat

Kun *Suomen Jääkärien Elämäkerrastot 1938 ja 1975* antavat tarkat tiedot kaikkien maamme jääkärien synnyinkunnista, niin ne siten mahdollistavat koko valtakuntaa koskevien vertailutilastojen laatimisen maakunnista, lääneistä ja kunnista. Näiden kahden käsitteen, lähtemisen ja syntymisen, käyttäminen sekaisin ja jopa synonyymeinä on hankaloittanut

nut kymmeniä vuosia jääkäritilastojen antamien tietojen ymmärtämistä.

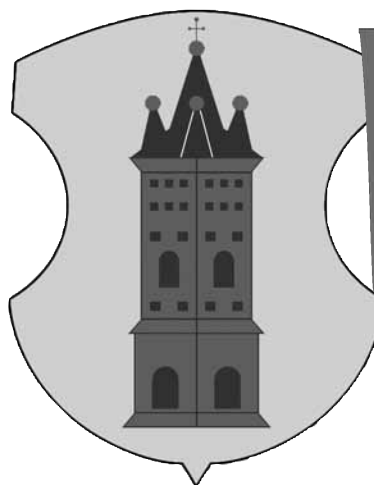
Wegeliuksen tutkimuksen pohjalta ei voida tehdä koko valtakuntaa koskevia vertailuja, koska hänen tutkimuksensa eivät ulottuneet eteläiseen Suomeen.

Kun *Jääkärien perintö* -kirjan tilastoaukeaman kirjoittaja esittelee ’Suomen jääkäripitäjää’ Korttesjärveä, niin hänen tietämättömyytensä jälleen paljastuu. Hän kertoo, että Pohjanmaalla ”asukaslukuun suhteutettuna lähti eniten jääkäreitä Korttesjärveltä. Kun lähteneiden määrä (39) suhteutetaan lähimpään laskettuun asukaslukuun (v.1920), Saksaan lähti peräti 1,04 % miespuolisesta väestöstä”. Oliko näin? Ei suinkaan. Luku 39 on peräisin Wegeliuksen tutkimuksista ja tarkoittaa konkreettisesti Korttesjärveltä lähteneitä. Kirjoittajalle on sattunut erehdys, kun hän on laskenut, että 39 jääkäriä olisi Korttesjärven miespuolisesta väestöstä (1920) ”peräti 1,04 %”. Miespuolisesta väestöstä 39 jääkäriä on nimittäin 2,07 %. Sen sijaan 39 on 1,04 % Korttesjärven koko väestömäärästä 3 745. Kirjoittaja ei ole tiedostanut, että syntyneiden vertailuluku lasketaan vuoden 1910 miespuolisesta väestöstä, mutta Wegeliuksen tutkimuksista saadut lähteneitten määrät koko asukasmäärästä (v. 1920).

Erikoista on, että kun Suomesa on lueteltu valtakunnan parhaita

jääkäripaikkakuntia, niin kaupungit ja kaupungeissa syntyneet jääkärit eivät ole kelvanneet koko maata koskeviin luetteloihin. Myös *Jääkärien perintö* -kirjan tilastosivujen tekijä unohtaa kaupungit. Tornion kaupungista, joka kuului *Suomen jääkärit* -teoksessa Pohjanmaahan, lähti Wegeliuksen mukaan 28 jääkäriä (Wegelius 1923, liite 3 ja 1933, 189) eli 1,57 % Tornion koko asukasluvusta, joka oli 1 782 (1920). Korttesjärven maalaiskunnan vastaava luku oli vain 1,04 %. Onko Tornio sitten Korttesjärven sijasta Suomen jääkäripaikkakunta? Valitettavasti me emme sitä tiedä, sillä Wegelius tutki vain Suomen pohjoisen osan lähtijät. Kittilän kunta oli pohjoisin paikkakunta, josta Wegelius löysi yhden lähtijän, Tyrväällä syntyneen Kalle Ekvallin

Jääkärien perintö -kirjan tilastoaukeamalla on vielä sanottu, että ”Lukumääräisesti eniten jääkäreitä tuli noin 5 500 asukkaan Alahärmästä. Väkimäärään suhteutettuna se on toiseksi merkittävin jääkäripitäjä Korttesjärven jälkeen.” Kun kaupungit otetaan mukaan, niin Wegeliuksen mukaan mm. Vaasasta lähti 65 ja Oulusta 61 jääkäriä. Kaupungeissa syntyneitä jääkäreitä on Suomen jääkäreiden joukossa n. 30 %. Alahärmässä on syntynyt ja myös lähtenyt jääkäripolulle 43 jääkäriä, mikä on asukasmäärään suhteutettuna 0,79 % koko asukasmäärästä, mut-

Tornio taitaa olla paras. ”Jääkäripromille”, 19,1.

Piskuisen Raippaluodon ”jääkäripromille” oli 16,5

Perinteisen Korttesjärven ”jääkäripromille” on 14,7.

Neljänneksi paras ”jääkäripromille” 13,3 on Alahärmällä.

ta heistä kaikki eivät ole syntyneet Alahärmässä. Onko Alahärmä sitten toiseksi paras jääkäripitäjä Pohjanmaalla tai Wegeliuksen koko tutkimusalueella tai jopa Suomessa? Edellä jo huomattiin, että Korttesjärven lisäksi Tornio oli parempi. Muusta Suomesta ei ole vertailulukuja, koska Wegelius ei ehtinyt tutkia Suomen eteläistä puoliskoa. Wegeliuksen Etelä-Pohjanmaan kuntien lähtöluetteloiden tarkastelu aiheuttaa vielä yllätyksen, sillä Raippaluodon kunnan kohdalle Wegelius on kirjannut 26 lähtijää ja asukasmääräksi 2 909 (1920). Lähtijämäärä 26 on asukasluvusta 0,89 % eli selvästi enemmän kuin Alahärmän vertailuluku 0,79 %.

Kaupungit eivät ole tilastoissa

Mainittakoon, että Korttesjärvellä oli syntynyt 33 ja Torniossa 15 jääkäriä. Kun näitä lukuja suhteutetaan (v. 1910) paikkakuntien miespuoliseen väestöön, niin Korttesjärven vertailuvuksi saadaan 1,47 % ja Tornion

vastaavaksi luvuksi 1,91 %. Alahärmän osalta vertailuluku on 1,33 ja Raippaluodon osalta 1,65 %. Huomataan, että Raippaluoto näiden lukujen valossa ajaa Korttesjärvenkin ohi.

Jääkärien perintö -teoksen em. artikkelissa on tilasto, joka kertoo, montako jääkäriä ”lähti” Saksaan Suomen eri maakunnista ja kuinka monta promillea jääkäreiden määrä oli maakuntien miehisestä väestöstä 31.12.1910. (Vielä kerran on todettava, että myös *Jääkärien perintö* -kirjassa olevan tilaston jääkärit ovat maakunnissa syntyneiden lukumääriä, mutta eivät lähtijöiden lukumääriä.) Olen lisännyt tähän tilastoon kunkin maakunnan väestömäärän, joka saadaan, kun jääkärien määrä jaetaan tiedossa olevalla promilleluvulla ja saatu osamäärä (= 1 promille) kerrotaan tuhannella. (esim. Pohjanmaa: $1\ 000 \times (784 : 2,23) = 351\ 570$). Asukasmäärä on laskennallinen, eli ei aivan täsmällinen. Tämän tilaston A rinnalle asetani laatimani tilaston B, joka perustuu Suomen Jääkärien Elämäkerrastojen (1938 ja

1975) antamiin tietoihin eri maakuntien kunnissa syntyneistä jääkäreistä. Maakuntien miespuolisen väestön määrät on kerätty virallisista tilastoista kunta kunnalta (31.12.1910) ja laskettu, montako promillea jääkärien määrä on em. väestöluvusta.

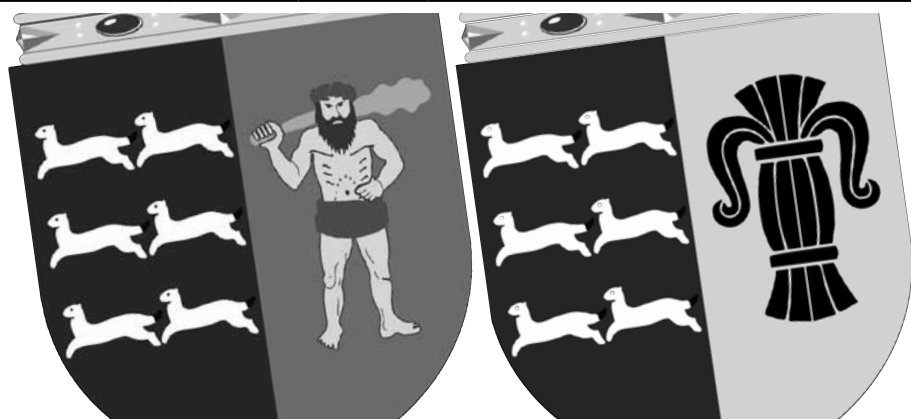
Tilastossa A maakuntia koskeva taulukko on täsmälleen sama kuin v. 1933 julkaistussa *Suomen jääkärit* -teoksessa. Ulkomailla syntyneiden jääkärien lukumäärä oli sen sijaan vuoden 1933 tilastossa kahdeksan ja 63 jääkärin syntymäpaikka oli tuntematon. Huomataan, että yrityksistäni huolimatta tilastoissa A ja B maakunnat eivät ole aivan päällekkäisiä. Syynä on se, että maakuntien rajat ovat muuttuneet ja ilmeisesti tilastojen maakuntien kunnat ovat eräiltä osin eri lähteistä peräisin. Jääkärien määrissä on myös eroja. Osa on seurausta siitä, että tilastossa B on Suomessa syntyneitä jääkäreitä 17 enemmän kuin tilastossa A.

Herää kysymys, voidaanko tehdä aivan tarkkaa tilastoa jääkärien jakaantumisesta Suomen eri osien

Seloste:

1 = maakunnat,
2 = maakunnista lähteneiden jääkärien määrät,
3 = laskennallinen miehisen väestön määrä Suomen maakunnissa,
4 = promillea miehisestä väestöstä (31.12.1910),
5 = maakunnissa syntyneiden jääkärien määrät,
6 = virallisten tilastojen mukainen miehisen väestön määrä 31.12.1910,
7 = promillea miehisestä väestöstä (31.12.1910).
Myös tilastossa A jääkärien määrät ovat todellisuudessa maakunnissa syntyneitä. Wegelius sen sijaan selvitti tutkimusalueensa lähtijöiden määriä.

Tilasto A (<i>Jääkärien perintö</i> 2013, 75)				Tilasto B (Juhani Lassila 2014)			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
Pohjanmaa	784	351 570	2,23	771	350 945	2,20	
Uusimaa	282	195 833	1,44	271	194 016	1,40	
Ahvenanmaa	13	13 000	1,00	15	12 958	1,16	
Varsinais-Suomi	98	112 644	0,87	105	110 770	0,95	
Karjala	234	272 093	0,86	231	267 541	0,87	
Satakunta	168	190 909	0,88	175	200 668	0,87	
Savo	135	192 857	0,70	155	192 098	0,81	
Häme	138	212 308	0,65	144	207 548	0,69	
Lappi	2	10 000	0,20	4	10150	0,39	
Suomi	1854	1 551 214	1,20	1871	1 546 694	1,21	
Ulkomaat	9	(laskennallinen lukumäärä)		26	Ruotsi 8 + Saksa 2 + USA 7 + Venäjä 9 = 26		
Syntymäpaikka puuttuu	34						
Yhteensä	1897			1897			

AHTI LAPPI

Ratkaisutaistelu kotialueella 1944

Toisen maailmansodan aikana oli vallalla pommitusstrategia, jonka ajatuksena oli nujertaa vastustajan puolustustahto pommittamalla kaupungeja. Näin tapahtui Saksassa, Isossa-Britanniassa, Japanissa ja Neuvostoliitossa. Neuvostoliitto kokeili tätä konstia myös Suomessa. Vuoden 1944 ensimmäinen ratkaisutaistelu käytiin kotialueella, kun Neuvostoliitto yritti tärkeimpien kaupunkien suurpommituksilla lanastaa suomalaiset ja pakottaa Suomi hyväksymään epäedulliset rauhan ehdot. Hanke ei onnistunut, kun Suomen ilmapuolustus sai torjuntavoiton. Mitkä olivat torjuntavoiton avaimet?

Neuvostoliiton suurin strateginen ilmaoperaatio

Helsingin pommitukset käskettiin aloittaa jo joulukuussa 1943, mutta ne onnistuttiin toteuttamaan vasta helmikuussa, 6.-7., 16.-17. ja 26.-27.2. Tämän lisäksi pommitettiin Kotkaa 11.2., Oulua, Raahea ja Rovaniemeä

12.-13.2., Turku 22.-23.2. ja uudelleen Oulua 27.-28.2. Kohteeksi oli käsketty 15.2. myös Tampere, mutta sitä ei toteutettu. Pommeja pudotettiin satunnaisesti muuallekin, jopa Tukholmaan.

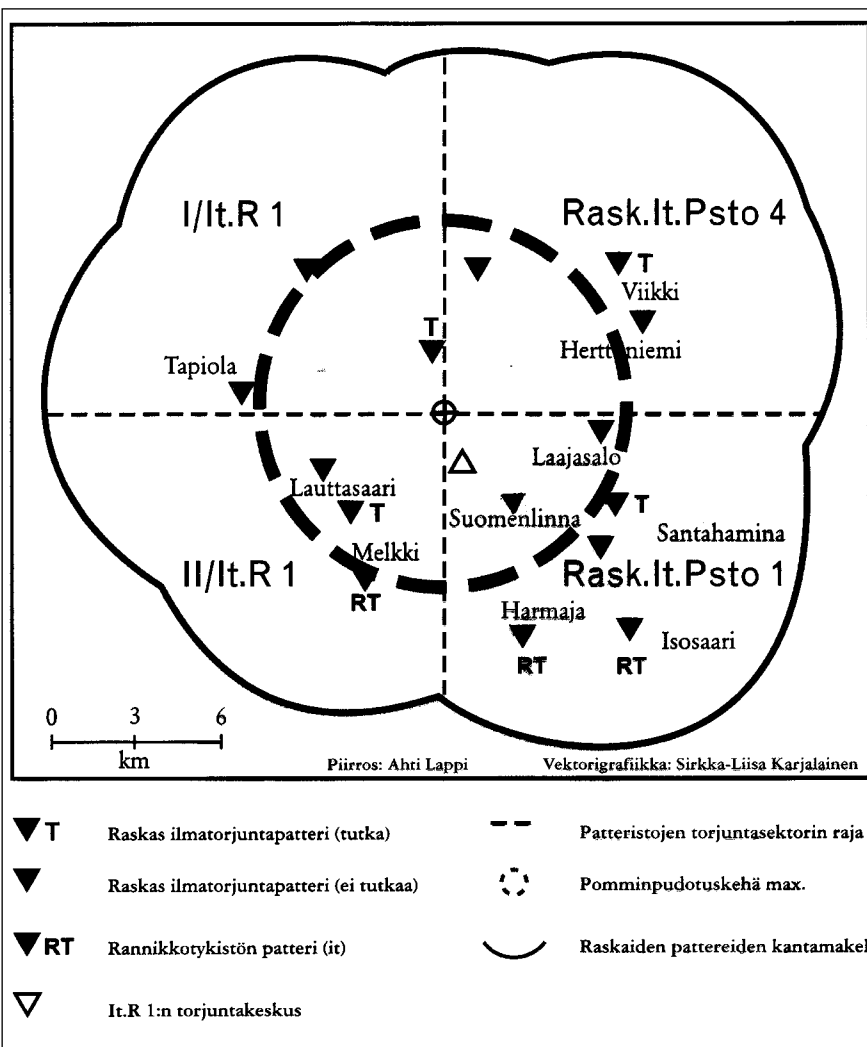
Neuvostoliiton kaukotoimintailmavoimien (ADD) organisaatiossa oli kahdeksan ilma-armeijakuntaa, kussakin kaksi divisioonaa. ADD:n konevahvuus oli vara- ja koulutuskoineineen 1070. Pääkalustona oli kaksimoottorinen Il-4 (DB-3f), muita tyyppisiä olivat amerikkalaisen DC-3:n yöpommitusversio Li-2, amerikkalainen B-25 Mitchell ja NL:n ainoa nelimoottorinen pommikone Pe-8 (aiemmin TB-7). Amerikkalaisvalmisteisia A-20G Boston -koneita käytettiin matalahyökkäyksiin ilmatorjunta-asemia vastaan. ADD:n pommikoneista 777 oli lentokunnossa ja miehistöistä vain 732:lla oli yölentokelpuus, mikä rajoitti pommitusten volyymin. Länsiliittoutuneiden 1000 koneen kertosuorituksiin ei Helsingissä onneksi päästy.

Vaikka vain viisi prosenttia pommeista osui kaupunkiin, tuhoja tuli. Yliopisto palaa.

Helsingin suurpommitukset

Helsingin pommitusten tapahtuminen 10 vuorokauden välein oli sattuma. Sääoloilla oli tärkeä merkitys, koska maalit piti nähdä maalinmerkitsemiskoneiden valopommien avulla. Hyvä näkyvyys helpotti myös ilmapuolustusta, ainakin valonheittimien ja yöhävittäjien toimintaa. Tutkilla varustettujen ilmatorjuntayksiköiden kannalta näkyvyydellä ei ollut suurta merkitystä, ei myöskään sulkuammunnassa.

Helsingin pommituksiin osallistui 17 lentodivisioonaa, joista yhdeksällä oli kalustona Il-4, viidellä Li-2, kahdella B-25C ja yhdellä raskas pommikone Pe-8. Etelä-Kannaksen kentiltä oli mahdollista suorittaa parikin pommituslentoa yhden yön aikana. Yksittäisiksi pommitusmaaleiksi oli käsketty kantakaupungista 19 sotilaslaitosta, 12 merisotakohdetta, 5 rautatiekohdetta, 9 teollisuuslai-

Ilmatorjuntarykmentti 1:n ryhmittäminen teki mahdolliseksi pommitusten torjumisen joka suunnasta. Painopiste oli itä-kaakossa.

tosta ja 6 valtionjohdon rakennusta (presidentinlinna, eduskuntatalo, valtioneuvosto, Suomen Pankki). Todelisuudessaan vain Kaartin kasarmi oli sotilaskohde. Erikoista oli, ettei Malmin lentokenttä ollut maaliluettelossa.

ADD:lle tämä strateginen pommitusoperaatio oli ensimmäinen laatuaan, joten kokemusta ei ollut eivätkä koneiden varustus ja pilottien yöpommitustaito antaneet mahdollisuuksia toteuttaa käskettyjä ”tarkkuuspommituksia”, joten tuloksena oli aluepommitus.

Venälaisten arkistotietojen (1999) perusteella pommituslentoja suoritettiin seuraavasti:

- 6.-7.2. lähti 785 konetta, pommitettiin 725-728 konetta
- 16.-17.2. lähti 406 konetta, pommitettiin 382-383 konetta
- 26.-27.2. lähti 929 konetta, pommitettiin 875-896 konetta

- yhteensä: lähti 2120 konetta, pommitettiin 1928-2007 konetta.

Kun osa koneista pudotti valopommeja, lienee pommitettavia koneita ollut noin 1800.

Pommituksessa käytettiin pääasiassa 100 kilon miinapommeja, mutta jonkin verran myös 250, 500, 1000 ja 2000 kilon pommeja, ensimmäisellä kerralla jopa pari kappaletta 5000 kilon pommeja, joita

Pe-8 -koneet pystyivät kuljettamaan. Valaisuun käytettiin runsaasti 100 kilon laskuvarjovalopommeja. Pommeja pudotettiin kaikkiaan 16

Keväällä 1943 Saksasta hankittu moderni 88 mm:n tykki ja tulenjohtokalu muodosti tehokkaan torjunnan perustan. (SA-kuva)

490 kpl, painoltaan noin 2604 tonnia. Palopommi osuus oli liki 40 %.

Pommitustaktiikka ei ollut länsiliittoutuneiden tasolla. Torjuntaa pyrittiin hajottamaan ja omia tappioita pienentämään lähestymällä maalialuetta eri suunnilta ja käyttämällä eri lentokorkeuksia. Pommitus tapahtui aaltoina laivueittain, rykmenteittäin ja divisioonittain. Pommituskorkeus vaihteli 2400 metristä yli 7000 metriin. Torjuntaa väistääkseen koneet saattoivat suorittaa liukupommituksen pudottamalla lentokorkeuttaan jopa parituhatta metriä. Suurempi pommituskorkeus edellytti pommi irrottamista kauempaa, mikä samalla heikensi sekä pommitustarkkuutta että tappioriskiä. Lentoreittipiirroksista ja pommituskartoista voidaan nähdä, että pääosa koneista pudotti pomminsa ennen oikeaa hetkeä. Torjunta pelotti.

Seuranta-ammunna ja sulkua taivaalle

Ilmatorjuntarykmentti 1 oli päävastuussa Helsingin ilmapuolustuksesta. Rykmentin komentajana toimi everstiluutnantti Pekka Jokipaltio. Suurhyökkäyksen alkaessa rykmentin kokoonpanoon kuului neljä raskasta ilmatorjuntapatteristoa, yksi kevyt ilmatorjuntapatteristo ja valonheitinpatteristo. Rykmenttiin kuului ilmatorjuntamiehiä, lottia ja sotilaspoikia henkilövahvuuden ollessa noin 4500.

Helmikuun alussa oli torjuntavalmiina 12 raskasta patteria ja koulutettavana kolme patteria. Kolmella patterilla (ns. johtopatteri) oli kalustona modernit 88 mm:n RMB-tykit (18 kpl) ja Irja-tulenjohtotutkat, muil-

”Irja”-tulenjohtotutkat (4) olivat torjuntavoiton avaintekijöitä. Niiden avulla saavutettiin jokasään torjuntakyky ja parannettiin myös sulkuaammunnan tarkkuutta. (SA-kuva)

Torjuntakeskus oli Helsingin taistelunjohtojärjestelmän aivot. (SA-kuva)

la (ns. vieruspatteri) vanhemmat 75–76 mm:n tykit. Yksi 75 mm:n patteri (Viikki) oli varustettu myös tulenjohtotutkalla. Viimeisen hyökkäyksen torjuntaan rykmentillä oli käytettävissä 15 raskasta ilmatorjuntapatteria, joilla oli yhteensä 74 tykkiä. Taisteluun osallistui 26./27.2. tilapäinen nelitykkinen harhautuspatteri ”Pommi” Kallvikissa. Rannikkoilmatorjuntapatteristo 1:n yksiköt (3) Helsingin edustalla osallistuivat 75 ja 76 mm:n tykeillään (10 kpl) torjuntaan.

Torjunta onnistui erittäin hyvin. Tulenjohtotutkilla varustetut johtopatterit (4) tulittivat viholliskoneita ”sähköisenä seuranta-ammuntana”, muut patterit sulkuaammuntana. Seuranta-ammunnan tarkoituksena oli ampua koneita alas, siksi sitä nimitettiin myös tuhoamisammunnaksi. Tutkattomat raskaat patterit kykenivät vain sulkuaammuntaan. Sen tarkoituksena ei ollut varsinaisesti ampua koneita alas, vaan pakottaa ne kääntymään takaisin ennen oikeaa pomminpudotushetkeä ampumalla koneiden eteen räjähtävien aikakranaattien tulimuuri – sulun läpi lentäminen oli vaarallista ja vaati rautaisia hermoja, pelotusvaikutus toimikin hyvin. Sulkuaammunnassa

voitiin myös käyttää ylipitkiä ampu-maetaisyyksiä, koska osumatarkkuus ei ollut etusijalla. Pääosa pudotuksista voidaan laskea johtopattereiden tilille, koska ne kykenivät tulittamaan tarkoilla ampuma-arvoilla. Johtopattereiden Irja-tulenjohtotutkia käytettiin tehokkaasti apuna sulkujen paikan ja korkeuden määrittämisessä, mikä lisäsi sulkuaammunnan tarkkuutta ja vaikutusta ratkaisevasti.

Kun pommikoneita tuli harvakseltaan jopa minuutin välein ja hyökkäys kesti useita tunteja, torjuntaa ei kyllästetty. Myös kevyet ilmatorjuntatykit osallistuivat torjuntaan, koska valojuova-ammuksilla arveltiin olevan pelotusvaikutusta. Valonheittimiä käytettiin maalien valaisuun yöhävittäjille. Niiden ryhmittämisellä pyrittiin myös harhauttamaan vihollista. Samaan pyrittiin syyttämällä harhautustulipaloja varsinaisen kohdealueen ulkopuolella, mm. Vuosaarella.

Aseveli auttoi – Luftwaffen hävittäjiä yötorjunnassa

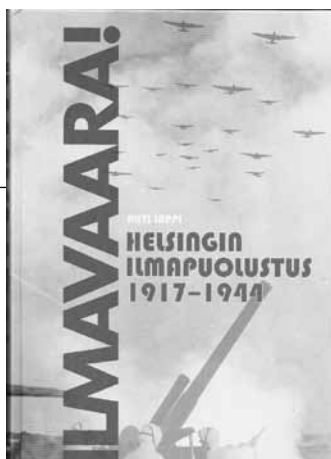
Suomella ei ollut omia yöhävittäjiä. 12.2. saatiin Malmille Luftwaffen

hävittäjälentue, jolla oli 12 Messerschmitt Bf 109 G-6 -koneita. Koneissa ei ollut omaa tutkavarustusta, joten torjunta suoritettiin ilmatorjunnan valonheittimien avustamana ”vapaana metsästyksenä”. Yhteistointaperiaate ilmatorjunnan kanssa oli yksinkertainen: ilmatorjuntayksiköt eivät tulittaneet valaistuja maaleja hävittäjien ollessa ilmassa. Valonheittimet saivat viholliskoneen keilaansa pommitusten aikana 45 kertaa, jolloin osa koneista pudotti pomminsa ja kääntyi pois. Hävittäjien tilille merkittiin kaksi varmaa pudotusta, lisäksi pari epävarmaa, mutta niiden pelotusvaikutus oli selvästi suurempikin. Pommikoneillahan ei ollut saattohävittäjiä mukanaan.

95 % pommeista ei osunut Helsinkiin

Pudotetuista pommeista vain 530 osui kantakaupungin alueelle ja jaa 300 ympäristöön. Tästä voidaan päätellä, että ilmapuolustus onnistui torjumaan yli 95 % pommeista. ADD:lle käskettyihin maaleihin osui alle prosentti pommikuormasta. Suurin osa pommeista putosi kohdealueen ulkopuolelle. Kantakaupungin alueelle osuneet pommit saivat aikaan sekä henkilöstötappioita että aineellisia vahinkoja. Siviilitappioita 76,5 % syntyi ensimmäisessä pommituksessa. Tappiot pienenevät, kun

Ahti Lappi on hiljattain julkaissut kirjan ”Ilmavaara. Helsingin ilmapuolustus 1917–1944,” Kirja käsittelee perusteellisesti helmikuun 1944 pommitukset.

munta ja muiden yksiköiden hyvin johdettu sulkuammunta tekivät tehtävänsä. Raskas ilmatorjuntatykistö ampui taivaalle puolessa vuorokaudessa enemmän kranaatteja kuin kenttätykistö Talin–Ihantalan taisteluissa. Se riitti.

Lähteet:

Ahti Lappi – Perttu Peitsara: *Salainen ase ilmapuolustuksessa. Tutkat toisessa maailmansodassa*, Porvoo 2012.

Ahti Lappi: *Ilmavaara! Helsingin ilmapuolustus 1917–1945*, Porvoo 2013.

Punatähtisillä ei onneksi länsiliittoutuneiden tehoa

■ Suomalaisten onneksi ADD:n tekniikkaa ja taktiikka oli aivan eri luokkaa kuin brittien Bomber Commandin tai amerikkalaisten pommittajien kapasiteetti. Helsingin 26-27, helmikuuta 1944 pommitusta voi verrata brittien noin vuotta myöhemmin Dresdenin varsin tuhoisaan pommitukseen.

ADD hyökkäsi Helsinkiin vajaalla 900 koneella, britit vuotta myöhemmin Dresdeniin vajaalla 800 koneella. Kun neuvostokoneet olivat keskiraskaita kaksimoottoria pommittajia, britit pommittivat raskailla nelimoottorisilla Avro Lancaster-pommittajilla. Dresdenin valtavat tuhot syntyivät kahden yön ja yhden päivän pommituksissa.

Pitkä lento pienensi Lancasterien pommikuormaa, mutta onnettomaan Dresdesniin pudotettiin yhdessä yössä saman verran pommeja (2 600 tonnia) kuin kaikissa kolmessa Helsingin pommituksessa yhteensä.

Kun Helsinkiin tarkoitettuista pommeista vain viisi prosenttia osui kaupunkialueelle, Dresdenissä tuli perille koko lasti. Britit olivat kehittäneet yöpommitustekniikkansa ja taktiikkansa huippuunsa.

Neuvostolentäjillä se oli hakusessa.

Kun Helsinkiä suojasi tehokas tutkaohjattu ilmatorjunta, ei Dresdenissä ollut lainkaan ilmatorjuntaa. Kun brittilentäjät lensivät Saksan yläpuolella ilmatorjunnan sulkuamunnan läpi, osoittaa tämän jutun yhteydessä oleva piirros, kuinka pääosa neuvostopommittajista pudotti pomminsa ja kääntyi takaisin, kun kaupungin päällä räjähtelivät ilmatorjuntakranaatit.

Jukka Knuuti

Ensi vaiheessa haudoille pystytettiin puiset ristit. Kuva Kauhajoen sankarihautuumaalta.

Suomi oli ainoa toiseen maailmasotaan osallistunut maa, joka pyrki suunnitelmallisesti saamaan kaatuneensa kotiseudun sankarihautoihin. Muut valtiot hautasivat kaatuneet sotilaansa yleensä taistelualueelle, sotilas- tai kenttähautoihin, joten niillä mailla ei ollut kaatuneiden huoltoa samassa merkityksessä kuin meillä suomalaisilla.

Talvisodan alkaessa kaatuneiden huolto oli lähes kokonaan organisoimatta. Toiminta oli eräiden ohjesääntöjen pääpiirteisten ohjeiden varassa.

Sodan alkaessa oli vielä epäselvää, kenelle kaatuneista huolehtiminen oikeastaan kuuluu. Vielä suurempi kysymys oli, mihin kaatuneet haudataan, rintamalle vai kotiseudulle? Eri johtoportaiden antamat ohjeet olivat ristiriitaisia. Asia selkiintyi Päämajan ilmoitettua 7.12., että kaatuneet on haudattava sotilaallisin kunnianosoituksin lähimmälle hautausmaalle ja ellei sellaista ole lähistöllä, on sotilaspastorin vihittävä tähän tarkoitukseen sopiva alue.

Kaatuneiden kotiseurakuntiin evakuoinnin esitaistelijaksi nousi II Armeijakunnan sotilaspastori Johannes Sillanpää, joka sai ajatustensa tueksi myös korkeita sotilasjohtajia, ensimmäisten joukossa oman armeijakuntansa komentajan, kenraaliluutnantti Harald Öhquistin. II AK:ssa kaatuneet oli evakuoitu kotiseudulle sodan alusta alkaen, mutta muilla rintamaosuuksilla vainajat haudattiin kentälle. Asia selkeni lopullisesti vasta tammikuussa 1940, kun Päämaja teki psykologisen päätöksen, että kaatuneet kuljetetaan kotiseudulle haudattaviksi aina, kun se vain on mahdollista. Samalla sotilaspä-

Vain Suomi toi sankarivainajat kotiseudun kirkkomaille

Kaatuneiden käsittely oli karua työtä. Ruumiita tulossa kaatuneiden evakuointikeskukseen.

peille määrättiin vastuu kaatuneiden huollosta.

Päämajan ensimmäinen määräys 7.12., ettei kaatuneita kuljeteta kotiseudulle, vaan heidät on haudattava sotatoimialueelle, herätti kaikkialla Suomessa, mutta erityisesti Etelä-Pohjanmaalla suurta hämmennystä ja suuttumusta. Eteläpohjalaiset uhkasivat itse noutaa kaatuneensa, ellei Suomen armeija pysty järjestämään kuljetuksia kotiin. Kerrotaan erään pitäjän kirkkoherran käyneen henkilökohtaisesti Karjalan kannaksella selvittelemässä evakuointitilannetta. Tämän kirjoittaja uskoo vakaasti, että juuri kotirintaman, mutta myös sotilaiden, kova vastustus taivutti Päämajan muuttamaan kantansa.

Sotarovasti Johannes Björklund kertoi vuosia myöhemmin ylipäällikön sanoneen, että hänelle oli talvisodan alkuvaiheessa suuri yllätys, kun kaatuneet haluttiin kuljettaa kotiseudulle. Myöhemmin sodan kuluessa Mannerheim katsoi, että kaatuneiden evakuoinnilla oli myönteinen vaikutus sotilaisiin ja koko kansan mielialaan.

Talvisodassa 70 prosenttia vainajista kotikirkkomaille

Vaikka kaatuneiden huolto jouduttiin talvisodassa aloittamaan ilman

ennakkosuunnitelmia ja -valmistelua, niin siinä kuitenkin selviydettiin hyvin. Kaikista talvisodassa kaatuneista saatiin noin 70 % kotiseutunsa sankarihautoihin.

Jatkosodan alkaessa oli kaatuneiden huollon perustana juuri ennen sodan puhkeamista valmistunut Kaatuneiden huollon ohjesääntö, joka oli laadittu talvisodan kokemusten perusteella. Näin ollen toiminnan aloittaminen oli huomattavasti helpompaa kuin edellisessä sodassa. Lisäksi sotilaspapiston pääosalla oli talvisodassa hankittua käytännön kokemusta kaatuneiden huollon eri tehtävistä.

Kaatuneet koottiin taistelukentällä tavallisesti lääkintämiesten tai yksikön oman miehistön toimesta määrättyyn kokoamispaikkaan lähelle joukkosidontapaikkaa. Sieltä kaatuneiden matka jatkui yleensä huollon paluukuljetuksina divisioonan perustamiin kaatuneiden kokoamispaikkoihin. Täältä vainajat kuljetettiin armeijakunnan kaatuneiden evakuointikeskukseen (KEK), joka huolsi kaatuneet ja lähetti heidät yleensä rautateitse kotiseudulle. Mikäli kaatuneita ei voitu kuljettaa kotiin kuljetusongelmien tai lämpimän sään takia, toimeenpantiin kenttähaudaus. Tunnistettujen vainajien yksityisomaisuus otettiin talteen, luettelointiin ja lähetettiin ao. suojeluskuntain piiriesikunnalle, joka toimitti sen edelleen omaisille.

Tunnistamista varten oli jokaisella sotilaalla kaulassa kannettava kakiosainen tuntolevy, jonka numero oli eri johtoportaiden tiedossa. Lisäksi oli rintataskussa kannettava tuntokortti, josta ilmenivät henkilötiedot ja lähin omainen. Kaatuneet pyrittiin tunnistamaan jo perusyksikössä, mutta viimeistään kaatuneiden evakuointikeskuksessa. Usein tunnistaminen tapahtui tuntokorttien avulla, sillä varsinkin jatkosodan loppuvaiheessa tuntolevykuri oli huono.

Sotilaspapit toimittivat kaatumisilmoitukset eri portaiden kautta kaatuneen omaisille ja rekisteriviranomaisille. Ilmoitus annettiin ennakoilmoituksena puhelimitse tai sähköitse ja varmistettiin vielä kirjallisesti vakiokaavakkeita käyttäen. Sotilaspappien kirjoittamat osanottokirjeet muodostivat ilmoituspalvelun viimeisen vaiheen. Yleensä pyrittiin osanoton ja lohduksen lisäksi kertomaan jotakin kaatuneen viime hetkistä tai toivomuksista.

Monet meistä muistavat Väinö Linnan romaanin pohjalta tehdyn elokuvan *"Täällä pohjantähden alla"*. Siinä on lyhyt ja riipaiseva kohta, kun

Evakuointikeskuksessa vainajat puhdistettiin ja pantiin arkkuihin.

Akseli ja Elina lähtevät hakemaan rautatieasemalta kaatuneeksi ilmoitettua poikaansa Voittoja, mutta siellä onkin kaksi Koskela. Molemmat pojat, veljekset Eero ja Voitto, ovat vainajina valkoisissa arkuissa. Elina-äiti pyörtyy järkytyksestä. Sotilaspapin kaatumisilmoitus oli jostakin syystä Eeron osalta myöhässä; pojat kaatuivat talvisodan loppuvaiheessa maaliskuussa 1940.

Kotijoukkojen esikunnan rovasti-toimisto lähetti kaatuneen omaisille Mannerheim-adressin tai seurakunnan kirkkoherra vei sen henkilökohdaisesti. Adressin tekstin oli laatinut professori Yrjö E A Alanen ja sen oli piirtänyt taiteilija Hugo Trentzsch. Mannerheim hyväksyi adressin 7.12.1939 ja antoi samalla nimikirjoituksensa faksimilepainantaa varten. Adressissa oli seuraavanlainen teksti: *Velvollisuuteni on ilmoittaa, että Hannes Koponen on kaatunut taistelussa Isänmaan vapauden ja kaiken sen puolesta, mikä meille on pyhää ja kallista. Valitan syvää suruamme. Lohduttakoon teitä tietoisuus, että olette antaneet Suomelle kalleimman uhrin. Vahvistakoon teitä kaikkivaltias ja armollinen Jumala. Allekirjoitus Mannerheim.* Adressin vasemmassa laidassa oli käsin kirjoitettuna kaatumispäivämäärä.

Kuriositeettinä kerrottakoon, että vapaussodassa 1918 lähetettiin valkoisten puolella kaatuneen omaisille seuraavanlainen addressi: *Suomen Armeijapäällystö ilmoittaa sydämellisesti osaa ottaen, että Einari Koponen kotoisin Kauhavalta maaliskuun 5pv 1918 on kunnialla kaatunut isänmaansa puolesta Ruovedellä.* Ei allekirjoitusta. Huomattakoon, että samaisessa sodassa molemmat osapuolet, valkoiset ja punaiset, pyrkivät kuljettamaan kaatuneensa kotiseudulle. Tosin punaisten kaatuneista vain pieni osa pääsi kotiseudun hautausmaalle.

Kentälle jäi lähes 13 000 suomalaissotilasta

Suomi menetti talvi- ja jatkosodassa kaatuneina noin 86 000 henkeä. Suu-

rin osa sankarivainajista pystyttiin hautaamaan kotiseudulle, mutta silti huomattava osa jäi kentälle. Taistelulentäille jääneiden tai kadonneiden lukumäärään on arvioitu olleen lähes 13 000, joista noin 5000 kaatui tai kaatosi kesällä 1944.

Kaatuneiden huollon kannalta keskiössä olivat kaatuneiden kokoa-mispaikat ja kaatuneiden evakuointikeskukset. Niissä tehtiin varsinainen käytännön huoltotyö ja sieltä kaatuneet lähetettiin hyvin puhdistettuina, pestyinä, verhottuina, valkoisissa arkuissa kotiseudulle. Talvisodan päättyessä oli toiminnassa kaikkiaan 11 KEK:a ja jatkosodassa niitä toimi 13. KEK:n kokonaisvahvuus oli 35, mutta hyökkäys- ja vetäytymisvaiheiden kiivaissa taisteluissa vahvuus saattoi nousta yli sadan. KEK:a johti sotilaspastori, alaisinaan viisi aliupseeria, 10 lottaa ja 19 miestä.

KEK:t joutuivat kovimmille jatkosodan hyökkäys- ja vetäytymisvaiheissa, jolloin tappiot olivat korkeimmillaan. Kesällä 1941 kaatuneita oli 24 506. Sodan verisin kuu-kausi oli elokuu; 8821 kaatunutta.

Työ kaatuneiden evakuointikeskuksissa oli erittäin kuluttavaa ja raskasta, talvella ruumiita sulatellen ja kesäkuumalla hajun ja karpästen keskellä. Toisinaan henkilöstöä jouduttiin lähettämään sairauslomalle, kun hermopaine kävi liian kovaksi. On todettava, että lotat pärjäivät KEK:n töissä paremmin kuin miehet!

Kaatuneiden huollon toimintakertomukset ovat karua luettavaa. Otan esimerkiksi vetäytymisvaiheen IV.Armeijakunnan taistelut Karjalan kannaksella kesä-heinäkuussa 1944. AK:a tuki 13.KEK. Suoria lainauksia evakuointikeskuksen raporteista:

"13.KEK aloitti toimintansa luumäellä 20.6.44. Arkkuja ei saatu ja siksi oli pakko aloittaa kenttäha-

utus Luumäen hautausmaalla. Vainajia saapui paljon, esim. 215 vainajaa 23.6. rautateitse Tienhaarasta ja 107 eri paikoista autoilla. Kuorma- ja purkamisvaikeudet olivat suuret, sillä aseman ratapiha oli täynnä siirtoväkeä ja sotilasjunia. Kenttähautoja kaivamassa oli 20 is-miestä ja 20 miestä HTK:sta. KEK:ssa oli liian vähän henkilökuntaa. HTK I:stä saatiin lisää 5 autoa + 30 miestä. 15 miestä jouduttiin palauttamaan, koska he eivät voineet tehdä annettua työtä.

Arkkuja alettiin taas saada, mutta liian vähän, jolloin syntyi ruuhka. Eräänä aikana KEK:ssa oli 520 arku-tonta vainajaa. Kaikkiaan 1319 vainajaa lähetettiin Luumäeltä kotiin. Arkkupulasta, huonosta autotilanteesta, suuresta ruuhkautumisesta ja kuumista ukkosilmoista oli seurauksena, että vainajat, jotka KEK:een tuotaessa olivat huonossa kunnossa, rupesivat mätänemään. Tämä aiheutti sen, että tuntemattomia tuli tavallista enemmän. Tuntemattomien lukumäärää lisäsivät Simolan pommitusuhrit, joista suuri osa (61) oli muodottomaksi palaneita. Suuren pulman muodostivat myös tuntolevyt, joita oli vaihdettu paljon".

Yle Radion teemaillassa haasteltiin lotta Eira Laalahtea. Työtään kaatuneiden evakuointikeskuksessa talvi- ja jatkosodassa hän kuvaa arki-sesti: "Sotilaat putsattiin, veret pestiin

13.KEK:n yhteenveto huoltotoimista noin kuukauden ajalta 10.6.–13.7.:

- kaatuneita kaikkiaan 4920
- joista huollettu 2716
- huolletuista tunnistettu 2556
- jäänyt tunnistamatta 160
- lähetetty kotiseudulle 1991

pois ja miehet laitettiin lähetyksuntoon”.

Lappeenrannan sankarihautausmaalla on vaatimaton muistokivi, jossa on teksti: "Tällä paikalla lepää 61 Simolan ilmapommituksessa 19.6.1944 surmansa saanutta, tuntemattomaksi jäänyttä matkamiestä". Simolan aseman terroripommitukset vaativat arviolta kaikkiaan noin 200 uhria.

Viime vuosina löytynyt vielä 1145 sankarivainajaa

Vuosien 1939–1945 sodissa ja niiden sotavankeudessa menehtyneiden, Suomen rajojen ulkopuolelle jääneiden suomalaisten sotavankien muistoa ylläpitää Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry. Yhdistys huolehtii kentälle jääneiden sotilaiden jäänteiden etsinnästä ja siirtämisestä Suomeen sekä luovutetulla alueella olevien seitsemän kenttähautausmaan ja niille pystytettyjen muistomerkkien hoidosta. Lisäksi yhdistys vastaa entisen Neuvostoliiton alueelle sotavankeudessa kuolleiden suomalaisten kunniaksi pystytetyistä muistomerkeistä.

Suomalaisten sotavainajien systemaattiset etsinnät aloitettiin Karjalan kannaksella kesällä 1992. Sen teki mahdolliseksi Venäjän ja Suomen välillä v. 1992 solmittu valtiosopimus sotavainaja-asioiden hoitamisesta maiden kesken. Sopimus mahdollisti

molemminpuoliset vainajien etsinnät ja siirrot sekä muistomerkkien pystyttämisen ja niiden hoitamisen.

Huoltotoimet olivat alussa vuosina 1992–97 opetusministeriön johdossa, mutta vuoden 1998 alusta pitäen vastuun otti Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry.

Opetusministeriön johtamisessa etsinnöissä vuosina 1992–97 löytyi 731 suomalaisen sotilaan jäänteet. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hoitamisessa etsinnöissä seuraavina vuosina löydettiin 414 kaatuneen jäänteet. Vuoden 2012 loppuun mennessä on löydetty kaikkiaan 1145 suomalaisen sotilaan maalliset jäännökset. Henkilöllisyydeltään on pystytty tunnistamaan 321 sankarivainajaa, mitä on pidettävä hämmästyttävän hyvänä suorituksena.

Etsintöihin on osallistunut runsaat 200 eri ammattiryhmien vapaaehtoista, joista useat ovat olleet mukana toiminnan alusta alkaen. Nuorimmat ovat asevelvollisuusikäisiä, vanhimmat sotaveteraaneja, joita on tarvittu tärkeisiin opastustehtäviin. Erittäin myönteistä on ollut paikallisten osallistuminen etsintöihin ja Venäjän sotilasviranomaisten antama virka-apu.

Sankarivainajien löydetty jäänteet on siirretty Suomen puolelle ja haudattu pääasiassa Lappeenrannan suureen sankarihautausmaahan, missä on järjestetty yhdeksät juhalliset sankarihautajaiset, viimeiset kuluvana vuonna, Kaatuneitten muistopäivänä 19.5. Myös Joensuun ja Kajaanin sankarihautausmailla sekä Helsingin Hietaniemessä on ollut siunaustilaisuuksia.

Tunnistetut kaatuneet on muutamaa poikkeusta lukuun otta-

Aseveljeä kannetaan kohti hautaa.

Jokaiselle sotilaille oli ajettu kaulaan ripustettava tuntolevy.

matta haudattu kotiseurakuntien sankarihautoihin. Laihialla Kansallista veteraanipäivää vietettiin tänä vuonna (27.4.) erityisen hartaissa tunnelmissa, sillä siellä siunattiin sankarivainaja Veikko Johannes Laine haudan lepoon. Hänen jäännöksensä löydettiin pari vuotta sitten entisillä sotatantereilla tehdyillä kaivauksilla.

"Laineen paluu kesti 70 vuotta. Nyt hänen matkansa on päättynyt", sanoi Laihian kunnanvaltuuston puheenjohtaja Sauli Tuomela puheessaan. Laine oli vain 19-vuotias kaatuessaan raskaassa Äyräpää-Vuosalmen suurtaistelussa kesällä 1944. Hän lähti Laihialta sotaan vuotta aikaisemmin 18-vuotiaana nuorukaisena.

622 sankarihautausmaata

Suomessa on noin 622 sankarihautausmaata ja niillä noin 93 000 muistokiveä, laattaa tai ristiä. Useilla hautausmailla on tyylikkäästi muistomerkkejä ja yleensä hautausmaat ovat hyvin hoidettuja. Seitsemänkymmentäluvun alkupuolella eräs sodassa mukana ollut rovasti kertoi minulle, että mitä lähempänä itärajaa sankarihautausmaat ovat, sitä paremmin ne on hoidettu.

Kuten edellä on tullut esille, niin suomalaiset olivat ainoa toiseen maailmansotaan osallistunut valtio, joka kuljetti sankarivainajansa kotiseudun kirkkomaahan. Kotiinkuljetus kuvastaa vanhaa suomalaista perinnettä, jonka mukaan vainajan muistoa vaalitaan ja kunnioitetaan hyvin hoidetuilla hautausmailla. Kaatuneiden kuljettamista kotiseudulle pidettiin täysin luonnollisena ja suomalaisen ajattelutavan mukaisena. Saattaa olla, että perinteet tässä asiassa ovat hyvinkin kaukana menneisyydessä. Tiedetäänhän J.W. Snellmanin sanoneen: "Kansa, joka unohtaa kaatuneet soturinsa, unohtaa itsensä ja oikeuksista ensimmäisen – vapautensa."

Matti Lehtonen

Teksti julkaistu aikaisemmin Sotaveteraani-lehdessä.

- haudattu Luumäen kenttähautaan 688
- haudattu Rauhaan 28
- kentälle jääneitä 2204
- joista varmoja 1450
- kadonneita 787

LASSE LEHTINEN

Poliittinen Sibelius

Autonomian janan viimeisillä vuosikymmenillä Suomea yritettiin pontevasti venäläistää. Asialle laitettiin karski venäläinen virkamies Nikolai Bobrikov. Venäjän Duumassa kohotettiin ilon huutoja: ”*Finis Finlandiae!*” (Suomen loppu!) Hankkeita kutsutaan Suomen historiassa ”sortokausiksi”.

Jean Sibelius sävelsi vuonna 1899 isänmaallisen innostuksen vallas-
sa protestilaulun, jonka oli tarkoitus olla sytyttävä kehoitus vastarintaan näköjään toivottomassa tilanteessa. Syntyi uhrivalmiutta ihannoiva Ateenalaisten laulu, jonka sanoissa todetaan suorasukaisesti, että ”nuorukaiselle kuolla kuuluu”. Sibelius sävelsi myös laulun sanoihin, joka kertoi ristilukista. Vaikka laulu oli kertovina Ruotsin kuninkaan Kristian II:n ajoista, suomalaiset kuulivat heti, että Ristilukilla oli Bobrikovin kasvot. Taiteen avulla saatettiin sanoa sellaista, mikä muuten oli mahdotonta.

*Tuoll' korpien kätköissä ruohikko on
ja paisteessa siell' auringon,
käy lukki niin suuri ja musta kuin yö,
se saalista vaanii ja syö.
Säde päivän sen vangiksi värjyen käy,
kun iltaisin verkkonsa taa hämärtäy.
Ja tullessa yön se alkavi työn,
joka ainoan sielun hän vangita voi
ja piinaten surmaa ne, ain!*

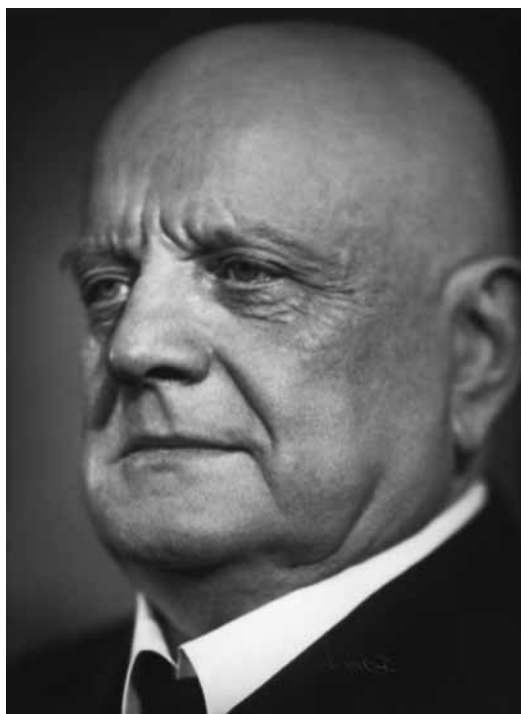
Eugen Schauman ampui vuonna 1904 Bobrikovin ja sen jälkeen itsensä. Sibelius juhli murhaa niin railakkaasti, että sai syytteen ”aiheettomasta ilosta”. Sibelius lupasi säveltää requiemin Schaumanin muistolle, mutta se jäi tekemättä.

Ylioppilaiden keskuudessa virisi ajatus kouluttaa taistelijoita Saksassa. Syntyi Jääkäri-
liikkeen nimellä kulkeva parin tuhannen nuoren miehen vahvuinen salainen armeija. Sibeliuksen sympatiat olivat ehdottomasti jääkäreiden puolella. Vuonna 1917 häntä pyydettiin säveltämään liikkeelle marssi. Siitä tuli menestys ja punakapinan aikana se oli myös Valkoisen armeijan marssi. Näinä aikoina Sibelius oli poliittisimmillaan.

Kun Stalinin ja Hitlerin keskinäinen sopimus syksyllä 1939 oli solmittu, Stalin antoi puna-armeijalle määräyksen valloittaa Suomi. Syttyi talvisota. Sibeliukselle tarjottiin mahdollisuutta lähteä maanpakoon, mutta siitä hän kieltäytyi. Talvisota nosti Suomen ennen näkemätömään suosioon ja kuuluisuuteen länsimaissa. Suomi oli David ja Neuvostoliitto Goljat.

Kun Hitler lähti kesällä 1941 hyökkäämään kohti Leningradia ja Moskovaa, suomalaiset lähtivät Saksan rinnalla hakemaan hyvitystä ja edellisessä sodassa vallattuja Karjalan maita takaisin. Useimmat suomalaiset sekä toivoivat että uskoivat Saksan voittavan sodan. Sibelius halusi ilman muuta Karjalan palautusta, olihan hän sinne tehnyt häämatkasakin.

Suomen sivistyneistöllä oli perinteiset suhteet saksalaisiin, Sibelius ei ollut poikkeus. Hän oli opiskellut 1800-luvun lopulla Berliinissä ja Itävallassa, ja häneen vaikuttivat monet itävaltalais-saksalaiset säveltäjät. Elämänsä aikana Sibelius kävi Saksassa 28 kertaa.

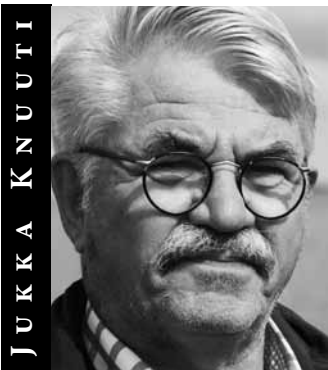

Sibelius haluttiin saada mukaan suomalais-saksalaiseen yhteistyöhön. Häneltä saatiin lupa haastatteluihin ja valokuviin, jotka otettiin kotona Ainolassa. Hän oli imarreltu saama-
taan Goethe-mitalista. Sibeliuksen musiikista tuli osa Suomen ja Saksan välisiä sotilassuhteita. *Karelia-sarjan* Alla Marcia soi Hitlerin Suomen vierailusta tehdyn elokuvadokumentin taustalla vuonna 1942.

Sibeliuksen Saksa oli vanha Saksa, jolla oli länsimainen kulttuuriperintö. Päiväkirjassaan vuonna 1943 hän kirjoitti: ”Tätä alkeellista ajattelutapaa – juutalaisvastaisuus jne – en voi tämän ikäisenä enää hyväksyä. Minun kulttuurini ja sivistykseni eivät sovi näihin aikoihin”. Natsiaikaan Sibelius ei käynyt kertaakaan Saksassa.

Sodan aikana Sibelius antoi Suomen hallituksen pyynnöstä luvan käyttää nimeään lännessä. Amerikkalaiselle Associated Pressille lähetettiin kirje, jossa Sibelius vetosi ”älykkääseen ja vapautta rakastavaan Amerikan kansaan”, että se ymmärtäisi Suomen taistelevan ”idän barbaarilaumaa vastaan eurooppalaisen sivistyksen ja vapauden puolesta”.

Teksti julkaistu Sotainvalidi-lehdessä numero 4/2014

JUKKA KNUUTI

Suomen ilmavoimat ohitti Ruotsin

Venäjänsen ilmavoimat näytti ruotsalaisille kollegoilleen pitkäperjantaiyönä niin sanotusti närhen munat. Pietarista lähtenyt lento-osasto, kaksi TU-22 pommittajaa ja niitä saatantanutta viisi SU-27 hävittäjää oli kuin rutiininomaisesti menossa Kaliningradiin. Mutta Gotlannin eteläpuolella ne kääntyivätkin länteen. Tällaisessa tilanteessa lähetetään tunnistajat paikalle. Mutta nyt ei lähetetty. Ruotsin ilmavoimilla ei ollut yhtään konetta valmiudessa.

Toki punatähtiset muuttivat suuntaa ennen Ruotsin ilmatilaa. Mutta viesti oli selvä: Me tiedämme, ettei teillä oli valmiutta tunnistuslento.

Ruotsin ilmavoimilla oli tarkoitus olla hiljaa tästä kiusallisesta tapauksesta. *Svenska Dagbladetin* toimittaja **Mikael Holmström** sai vihiä asiasta ja teki siitä uutisen. Holmström on paneutunut sotilaspoliittisiin asioihin. Kun Suomi 1992 päätti hankkia Hornetit, Holmström vertaili *Svenskanin* kokonaisen sivun jutulla, se oli silloin vielä vanhanaikainen broad sheet eikä tabloid, kuinka paljon paremman koneen Suomi Hornetissa sai kuin Ruotsi JAS 39-Gripenissä.

Pitkäperjantaiyön lennon noloutta ruotsalaisille lisää se, että noihin aikoihin oli odotettavissa aktiivisuutta Venäjän ilmavoimien taholta. Olihan heillä menossa suuri Länsi 2013 ilmasotaharjoitus.

Kolmen kruunun ilmavoimat on taantunut todella pitkälle sen 1950-luvulle sattuneista suuruuden päivistä. Ruotsin ilmavoimat olivat siihen aikaan maailman neljänneksi suurimmat. Edelle menivät vain toi-

sen maailmansodan voittajat USA, Neuvostoliitto ja Englanti.

Otetaanpa pieni vertaus Suomeen. Kun meille tammikuussa 1953 saatiin ensimmäiset kolme Vampire-suihkukonetta, oli Ruotsilla ollut samaa tyyppiä käytössä jo viisi vuotta 120 kappaletta. Vamppien lisäksi Kolme kruunua koristi myös jo yli 200:n Saab J-27 Tunnanin siipiä.

Voisi kuvitella, kuinka katkeraa oli noina vuosina olla lentoupseeri Suomessa. Ei ehkä paljon tehnyt mieli mennä tapaamaan ruotsalaisia kollegoita kertomaan, mitä kourallisella hävittäjiä tehtiin, kun naapuri operoi sadoilla koneilla.

Mutta ilmapuolustus ei ole vain lentäviä hävittäjiä. Tarvitaan myös ilmapuolustus, johtajärjestelmä ja tukeutumisjärjestelmä. Kaikkien näiden alalla tehtiin Suomessa vuosia sitkeää työtä, vaikka ensilinjan hävittäjät puutuivatkin.

Noottikriisin aikana 1961 Neuvostoliiton piti herättää poliittinen johtomme ymmärtämään, ettemme voi ylläpitää ilmasotilaallista tyhjiötä. Saatiin MiG 21-hävittäjät ja seuraavalla vuosikymmenellä Saab J-37 Drakenit.

Joskus 1980-luvun alussa haastatelin ilmavoimien silloista komentajaa, kenraaliluutnantti **Rauno Meriöä** *Uuteen Suomeen* ja pyysin häntä vertaamaan ilmavoimiamme suorituskykyä muihin maihin. Meriö vastasi hetken mietittyään, että lennämme samassa sarjassa Norjan kanssa. Norjalla oli silloin muuten samat kuin tänään runsaat puolisisensataa F-seisensä, kuten F-16 norjaksi kuului. Toki niihin lienee tehty sittemmin pari MLU:ää (*Mid Life Updating*)

Kun meillä oli 1990-luvun alussa menossa uusien hävittäjien tarjouskilpailu, voitiin ensi kerran hankkia parasta poliittisista paineista riippumatta. Yhdysvaltojen silloinen sotilasattasea Suomessa, itseään puukkoneuvokseksi tituleerannut pohjalaistaustainen **Bill Mack** (Mäki) heitti herjan, että jos haluatte puolustaa Suomea, F-16 on hyvä, mutta jos haluatte Karjalan takaisin, ottakaa F-18. Vihjaisin tiedon Hesarin silloiselle *Helsingin Sanomien* pilapiirtäjälle **Terho Ovaskalle** jonka piirros toi puukkoneuvoksen viestin kaiken kansan tietoon. Piirros ei kuitenkaan vaikuttanut siihen että Hornetit valittiin. Entinen valtiosihteeri **Raimo Sailas** totesi hiljattain, että Hornetien hankinta helpotti silloisen Lama-Suomen lainansaantia. Suomen puolustuksen uskottavuuden lisäys pienensi lainanantajien kyttäämää maariskiä.

Entä missä mennään tänään. Suomen ilmavoimien Muuttolintuyksikkö, kuuden Hornet-hävittäjän ja 250 henkilön vahvuinen lento-osasto on ollut valmiina vuoden 2010 alusta alkaen lähtemään sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin. Yksikkö sai vuonna 2009 Nato-sertifikaatin, joka puuttui useimmilta uusilta Nato-mailta. Ruotsin oli tarkoitus hankkia sertifiointi 2010. Se kuitenkin puuttui kolmelta kruunulta vielä 2011 kun Ruotsi lähetti koneensa Libya-operaatioon 2011. Toiminnan käynnistyminen viivästyi, kun Naton tankeista ei heti löytynyt oikean sorttista kerosiinia JASeihin. Meillä ei olisi ollut ongelmaa, kun oli tuo sertifikaatti. Köyhä serkku oli ohittanut rikkaan naapurinsa. Heja, Sverige!

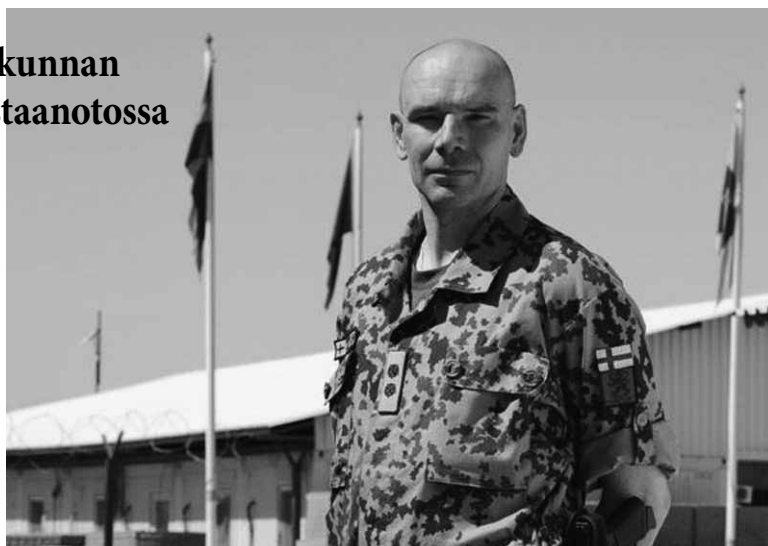
Jääkärien henkeä Afganistanissa esikunnan suomalaisessa Itsenäisyyspäivän vastaanotossa

■ 6.12.2013 vietettiin Afganistanissa suomalaisten esikuntaupseerien järjestämää itsenäisyyspäivää. Juhlavastaanoton teemana olivat jääkärit ja heidän merkityksensä saksalais-suomalaisiin sotilassuhteisiin jääkäriajasta yhteistyöhön Afganistanissa. Jääkäreistä piti esitelmän saksalainen everstiluutnantti Norbert Wittken.

Wittken tekstin ”takapiruna” oli saksalainen yhteysupseerimme Mark Aretz. Esitelmän tekoon osallistuttiin sikäli myös Suomessa, että täältä toimitettiin Wittken esitelmäänsä tarvitsema kuvamateriaali.

Juhlaesitelmän piti everstiluutnantti Aki Huhtinen, joka keskittyi puheessaan Itsenäisyyspäivän merkitykseen ja sen viettoon Suomessa

Everstiluutnantti Wittke on Mark Aretzin värväämä JP27:n perinneyhdistyksen tuore jäsen. Wittke kävi esitelmässään läpi JP27:n historian sen alkuajoista ja vaiheista sekä Suo-

Suomalaisen ISAF-kriisinhallintajoukon komentaja everstiluutnantti Petri Kosonen.

men itsenäisyyden alkuajoilta ulotuen II maailmansodan kurimuksiin sekä suomalaisten ja saksalaisten sotilaiden yhteistoiminaan. Wittke höysti esitystään SA-kuva-arkistosta saamallaan valokuvilla.

RC N Komentaja kenraalimajuri Vollmer kiitti saamastaan kutsusta tulla juhlistamaan Suomen itsenäisyyttä ja palkitsi juhlaa isännöineen everstiluutnantti Petri Kososen ja

everstiluutnantti Wittken *Komentajan kolikolla*.

Esitelmän jälkeen vieraille tarjottiin mm. suomalaisia erikoisuuksia, kuten ruisleipää ja graavilohta.

Vastaanotolla oli esikunnan ylintä johtoa. Juhla oli varsin kansavälinen, sillä paikalla oli isäntien lisäksi amerikkalaisia, saksalaisia, ruotsalaisia, norjalaisia ja hollantilaisia upseereja.

<https://www.facebook.com/jaakaripataljoona27>

Jääkäripataljoona 27
752 likes · 235 talking about this

Community
Sivuston tarkoituksena on vaalia Jääkäripataljoona 27:n muistoa, kertoa ajankohtaisista tapahtumista sekä tuoda jääkäreistä kiinnostuneet koolle.

About - Suggest an Edit

Photos Likes Events

Käy JP 27 facebook- sivulla.

Sivu päivitetään useita kertoja viikossa. Sivulla on 752 tykkääjää (3.3.2014).

PEKKA VISURI

ALKUKATASTROFI 1914

Vuoden 2014 alkajaisiksi on lehdissä muisteltu, kuinka yllättäen Eurooppa ajautui sotaan ja miten paljon maailma on sittemmin sadan vuoden kuluessa muuttunut.

Kaikille tuttu on kertomus Sarajevossa 28. kesäkuuta 1914 ammutuista laukauksista, jotka surmasivat Itävalta-Unkarin keisarikunnan kruununperillisen Franz Ferdinandin. Vähemmän tunnettua on se, miksi tuosta tapahtumasta kehittyi äkkiä suurvaltakriisi ja ”suuri sota” (engl. Great War), joka vuoden 1918 loppuun mennessä koitui 14 miljoonan ihmisen tuhoksi.

Bosnialainen serbinationalisti Gavrilo Princip ei komeasta sukunimestään huolimatta ollut mikään Osama bin Ladeniin tai Mohammed Attaan verrattava terroristi vaan nykykielellä lähinnä ”luuseriksi” kuvattava, epävarma opiskelijanuorukainen. Mutta hän astui sattuman oikusta maailmanhistoriaan saatuaan pistoolilla kuolettavan osuman avoautossaan istuneeseen arkkiherttua Ferdinandiin. Tämä oli varoituksista huolimatta vierailulla itävaltalaisten miehittämässä Bosniassa serbien myyttisenä kansallispäivänä.

Ferdinandia pidettiin hovipiireissä keisarikunnan kruununperijäksi sopimattomana pikkumaisena öykkärinä. Hänen kuolemastaan kertovaa uutista ei monikaan huomannut, ja hautajaiset pidettiin lähes hiljaisuudessa. Oli totuttu Balkanin salamurhiin ja sotiin, joten kesänviettokausi Keski-Euroopan kylpylöissä jatkui kaikes-

sa rauhassa. Wienissä kokoontunut hallitus sai kuitenkin keisari Franz Josefin vakuuttuneeksi siitä, että tarjoutui tilaisuus syyttää attentaatista Serbiaa, joka uhmasi itävaltalaisten etuja. Belgradiin toimitettiin kova uhkavaatimus, johon ei edes odotettu suostumista.

Eurooppaan kehittynyt liittojärjestelmä alkoi toimia automaattina, joka heinäkuun lopulla laukaisi kilpailun liikekannallepanoista ja armeijoiden keskityksistä. On aiheellisesti sanottu, että joukkojen rautatiekuljetusten aikataulut pakottivat hallitukset kiirehtimään ratkaisujaan pelossa, että vastapuoli ehtii ensiksi edullisiin aseisiin. Tapahtumien vyöry imaisi päättäjät mukaansa.

Tuloksena oli lyhyen kriisin jälkeen sodan alkaminen elokuun ensimmäisinä päivinä lähes yhtäaikaisesti Saksan länsi- ja itärajoilla. Suunnitelman mukaisesti Saksan armeija kiirehti Belgian läpi hyökäten kohti Pariisia ehtiäkseen lyömään Ranskan, ennen kuin Venäjä ehtisi aloittaa hyökkäyksen idästä. Samalla Itävalta-Unkarin armeija hyökkäsi Serbiaan, ja kohta mukaan ehti Iso-Britannia, joka toi Eurooppaan myös kansainyhteisönsä voimia. Balkanin maista sotaan liittyi Turkki Saksan ja Romania ympärysvaltojen puolelta.

Sekä Saksa että Venäjä epäonnistuivat yrityksissään saada hyökkäämällä aikaan nopea ratkaisu. Pitkät juoksuhaudat hajoivat Eurooppaa, ja miljoonien miesten armeijat muuttuivat kirjaimellisesti tykin ruo-

Gavrilo Princip pidätetään Sarajevossa 28. kesäkuuta 1914.

aksi. Taistelut Atlantilla ja Lähi-idässä eivät tuoneet ratkaisua, mutta saarto alkoi kuluttaa Saksan voimia. Lopulta Venäjällä alkanut vallankumous ja Yhdysvaltojen liittyminen ympärysvaltioihin vuonna 1917 enteilivät suursodan päätösvaihetta, joka koettiin syksyllä 1918 Saksan ja Itävalta-Unkarin vastarinnan romahtaessa.

Sodan seurauksena eurooppalaisten suurvaltojen valta-asema maailmalla heikkeni, vaikka voittoa jättivät Iso-Britannia ja Ranska vielä säilyttivät siirtomaansa ja pyrkivät käyttämään vaikutusvaltaansa Kansainliiton avulla. Taloudellinen mah- ti siirtyi jo Yhdysvaltoihin.

Tuhansissa kirjoissa on pohdittu syytä maailmansodan syttymiseen, mutta tulkinnot vaihtelevat yhä. Yksimielisyys vallitsee lähinnä siitä, että kyseessä oli vanhan maailmanjärjestyksen loppu ja uuden epävarman tulevaisuuden alku. George F. Kennan nimitti kesää 1914 vuosisadan alkukatastrofiksi, joka pohjusti vallankumouksia ja toista maailmansotaa.

Ensimmäisen maailmansodan syntyyn johtaneet tapahtumat muistuttavat siitä, että kriisit eivät välttämättä pysy hallinnassa, joten yllätyksiin on varauduttava. Eurooppalaiset kuitenkin oppivat jo 1900-luvun lopulla paremmin yhteiselämän sääntöjä.

*Kirjoitus julkaistu aiemmin Sotilasai-
kalehti 1/2014*

TUNNISTATKO TÄMÄN?

1/2014

Tässä jääkärikuva tunnistettavaksi

■ Jääkärit viettivät 5-vuotisjuhlaa Vaasan torilla helmikuussa 1923. Toinen oikealta on Erik Jernström, mutta ketkä ovat ne muut? Kuva on vöyriäläisjääkäri Alfred Camisin albumista.

Margareta Ehrman ottaa kiitollisena vastaan tietoja sähköpostiosoitteella:
margareta.ehrman@gmail.com
tai puh. 050-5426729

Palaute Vaasan konekiväärrikoulukuvas- ta (3/2013):

■ Istumassa kolmas oikealta on jääkäri Armas Matikainen Kaukolasta.

Kaarlo Matikainen tunnisti isänsä. Kiitos siitä!

Ei yhteyttä jääkäriiliikkeeseen

Suomuniemen jääkärikämpä oli rajamiesten tukikohta

Aimo Peltosen Parolen numerossa 4/2013 julkaistu kysymys, liittyykö Raja-Joosepin lähellä Jääkärikämpän raunio jääkäriiliikkeen historiaan, sai kaksikin vastausta, jotka selvittävät perusteellisesti kämpän historian. Jääkäriiliikkeen tai etappitoimintaan sillä ei ole yhteyttä.

Matti Mäenpää kirjoitti seuraavaa:

Ns. Jääkärikämpä sijaitsi Suomujoen länsipuolella hieman yli kilometrin länteen Suomu- ja Luttojokien yhtymäkohdasta. Jääkärikämpästä ovat nykyisin jäljellä vain rauniot, kuten lehden kuvastakin jo näkyy.

Kämpällä ei ole varsinaista yhteyttä jääkäriiliikkeeseen eikä jääkä-

rien etappitoimintaan. Nimensä se on todennäköisesti saanut kämpän perustajasta, myöhemmästä jääkärikenraalimajuri ja kirjailija Kurt Martti Walleniukselta. Hän perusti kämpän rajavartioiden tuvaksi 1919.

Kämpä oli itse asiassa itsenäisen Suomen ensimmäinen rajavartioutupa, joka tuolloin (ja taas nykyisin) sijaitsi lähellä valltakunnan rajaa; Petsamon aluettahan, joka siirsi rajan pidemmälle itään, ei tuona vuonna vielä ollut liitetty Suomeen. Kämpästä on käytetty myös muita nimityksiä, kuten Piilopirtti ja Rajamiesten tupa. Wallenius oli kuulemma arvioinut paikan sopivaksi myös siksi, että joessa tällä kohtaa oli hyvät lohestusmahdollisuudet.

Kämpän perustamisen aikanaan Wallenius toimi Itä-Lapissa eri tehtävissä, kuten Sallan alueen joukkojen komentajana, Muurmannin legioonaa vastassa ja Kuolan Lapin "rankaisuretkekunnassa". Hän oli perustamassa Lapin rajavartiostoa ja toimi myös Petsamon retkikunnan päällikkönä 1920.

Olen itse nähnyt tuvan huonon kunnan erällä samoilumatkallani Lapissa elokuussa 1983. Jäin tuolloin ihmettelemään tuvan nimeä, mutta myöhemmin se on minulle selvinnyt. Jääkäriiliikkeeseen kämpä ei siis liittynyt, mutta kuitenkin rajajääkäreihin.

Olen tutkiskellut kenraali Walleniuksen retkiä Itä-Lapissa sotien välisenä aikana. Eräitä tarinoita näiltä reissuilta hän on julkaissut kirjassaan *"Ihmismetsästäjiä ja erämiehiä"* (WSOY 1933). Kirja on kokonaisuudessaan peräti mielenkiintoinen dokumentti Lapin ja Kuolan tuon ajan vaikeista oloista ja hyvin lukukelpoinen nykyisellekin lukijalle.

Walleniuksen kirjassa on lyhyehkö kuvaus jääkärikämpästä sivuilla 165–166. Sitä seuraa vielä pitempi kertomus W:n vierailusta Raja-Joosepin asukkaiden luona. Muutoinkin matkat on kuvattu myös maantieteellisesti tarkasti, ja niitä on siis kunnan kartan kanssa helppo seurata.

© EA 2009 Jääkärikämpä

Aukusti Toivonen ja kuusi muuta asevelvollista Lapin rajavartiostosta rakensivat kämpän keväällä ja kesällä 1919. L. Holmanin kullansintäryhmä käytti kämpää majapaikkanaan vuosina 1935–36. Lähde: www.kultahippu.fi. Kirjasessa ”Raja-Jooseppi legendan synty” on kappale Jääkärikämpästä. Tältä kämpä näytti kesällä 2009.

Pekka Autere Rovaniemeltä lähetti vielä lisätietoa kämpästä, kuten ministerin vastauksen kämpän kunnostamismahdollisuudesta tehtyyn eduskuntakyselyyn sekä valokuvan vuodelta 2009.

Sisäministeri totesi 2002 Kämpää ei voi kunnostaa

Sitten vielä virallinen selvitys, joka sisältyy sisäministeri Ville Itälän kansanedustaja Sakari Smedsin (krist) keväällä 2002 tekemään kirjalliseen kysymykseen, jossa hän tiedusteli mahdollisuutta kunnostaa kämpä.

Kyseinen Sodankylän Suomuniemessä sijaitseva kämpä oli ilmeisesti rajavartiolaitoksen ensimmäinen partiomaja. Se lienee rakennettu vuonna 1919. Se luovutettiin kuitenkin rajavartiointiin tarpeettomana pois jo 1920-luvun loppupuolella. Kämpä sijaitsee yksityisen omistamalla maalla.

Lapin rajavartiosto selvitti 1980-luvulla mahdollisuuksia kämpän kunnostamiseksi. Asiasta tehtiin tuolloin esitys myös museovirastolle, joka vastauksessaan totesi, ettei hankkeeseen voida ryhtyä.

Tällä hetkellä kämpästä on pystyssä vain seinähirret. Niiden päälle on kaatunut puita. Katon alkuperäisiä rakenteita ei niiden täydellisen lahoamisen vuoksi pystytä selvittämään. Tämän vuoksi kämpä ei valitettavasti ole enää kunnostettavissa, vaan sen kunnostaminen merkitsisi alusta alkaen uuden kämpän rakentamista. Rajavartiokämpän kunnostamista ei ole sisällytetty myöskään rajavartiolaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelmiin.

Etelä-Karjalan uusi puheenjohtaja Jorma Ignatius on kahden hatun mies. Hän johtaa paitsi JP27 perinneyhdistyksen myös Vapaussodan perinneliiton paikallisosastoa.

Jorma Ignatius johtaa Etelä-Karjalan osastoa

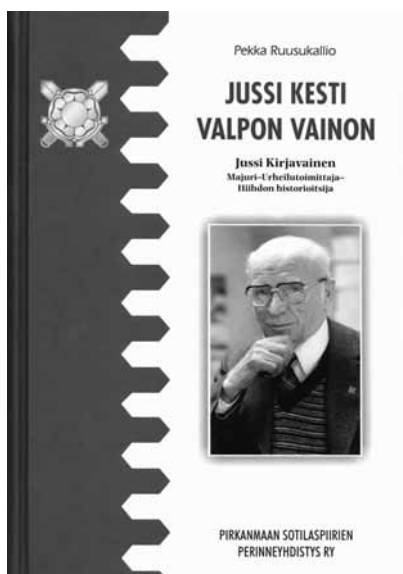
Etelä-Karjaan osasto on valinnut uudeksi puheenjohtajakseen Jorma K. O. Ignatiuksen Antti Lankisen jälkeen. Visiittikortissaan Ignatius ilmoittaa olevansa keräilijä. Mitä se tarkoittaa? Miehellä on kotonaan tuhansia erilaista sotilasperinteeseen liittyvää esineitä. Tuorein hankinta on kaksi jääkäritaiteilija Aksel Einolan akvarellia.

Ignatius on myös paikallisen Vapaussodan perinneliiton osaston puheenjohtaja. Jääkäri- ja vapaussodan perinteen vaalijoilla on vuosittain yhteinen tapahtuma, kun käydään laskemassa seppelä jääkärimajuri Aksel Ståhlbergin kaatumispaikan muistomerkillä Joutsenon Karstunrannassa. Yhdistys vieraili joukolla muistomerkillä vuoden 2009 kesäpäivillään.

PEKKA RUUSUKALLION PITKÄ KIRJAPROJEKTI VALMISTUI

■ ■ ■ Tampereen suomalaisella klubilla julkistettiin joulun 2013 alla **Pekka Ruusukallion**, *Parolen* aikaisemman pitkäaikaisen päätoimittajan viimeisin kirja *Jussi kesti Valpon vainon*. Kirja kertoo tunnetusta tamperelaisesta sotaveteraanista, joka oli melkein Mannerheim-ristin ritari. Kirjavainen oli aktiivinen aseätkijä ja katsoi parhaaksi poistua Suomesta sodan jälkeen. Kirjavainen tarina on

kerrottu *Parolen* numerossa 1/2012.

Kirjan tekeminen vei Ruusu-Pekalta, kuten hän kutsui joskus itseään, kuusi pitkää vuotta. Projektia venyttivät Pekan henkilökohtaiset vastoinkäymiset. Ensin hänen taloyhtiössään havaittiin massiivinen kosteusvaurio, joka johti suureen ja kalliiseen remonttiin. Ja Pekka joutui vetämään projektia taloyhtiön hallituksesta. Sitten Pekan vaimo sairastui ja pitkään sairastuttuaan kuoli.

Kun kirja oli vihdoinkin valmis, Pekka itse sairastui niin pahasti ettei päässyt työnsä julkistamistilaisuuteen. Mutta kyllä julkistamistilaisuudessa Ruusukallio oli äänessä. Pekan poika Jukka-Pekka Ruusukallio esiteli kirjan ja Pekan pojanpoika Kalle Ruusukallio lauloi.

Julkistamistilaisuus oli harvinaisen komea. Partiolippukunta Tampereen Kotkien soittokunta musisoi ja päätti tilaisuuden asiaankuuluvalla tavalla Jääkärimarssiin.

Kirjan on kustantanut Pirkanmaan sotilasperinneyhdistys. Teoksen voi hankkia ottamalla yhteyttä timo.tulosmaa@sci.fi, puhelimitse 040-7440565. Kirjan hinta on 25 € noudettuna, 35 € kotiin postitettuna.

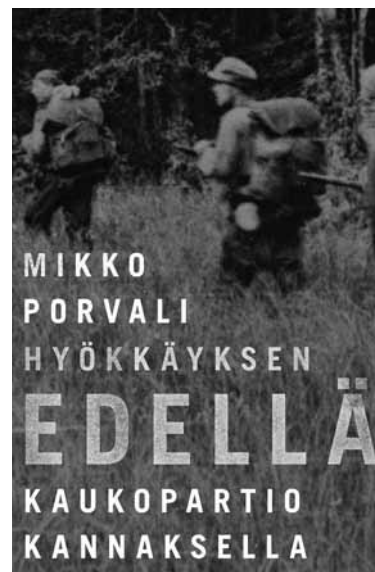
Jukka Knuuti

PAINETUN SANAN JA CD-LEVYN VOIMALLA

Mikko Porvali: *Hyökkäyksen edellä. Kaukopartio Kannaksella kesällä 1941.* Atena Kustannus OY 2013.

■ ■ ■ **Mikko Porvali** johtaa varsinaisena leipätyönään komisario-rikostutkintaa toimien ”siviilissä” sotahistorian tutkijana ja kirjailijana, joka on työstänyt peräti kuusi julkaisua neljässä vuodessa.

Saavutus on jo sinällään sängen kunnioitettava, kun työn jälkikin on selkeästi kohentunut vuosien saatossa. Jännitystä ja vetävää luettavaa hän tarjoaa uusimmassakin julkai-

sussaan eli teoksessa *Hyökkäyksen edellä. Kaukopartio Kannaksella 1941.*

Ennen kirjoitusprosessia hän on tehnyt valtavasti taustatyötä niin olemassa olevan, painetun tai kirjoitetun lähdeaineiston kuin henkilökohtaisin haastatteluidenkin avulla. Sukulaispiirikin on ollut avuksi. Porvalin isoisa kuului linjojen takana arvokasta ja elintärkeätä tiedustelutietoa hankkineeseen sekä kovakuntoisena ja rautahermoisena tunnettuun joukkoon. Tiedonhankinnan ohella aiheutettiin viholliselle vahinkoa mm. räjäyttämällä siltoja ja strategisia kohteita mm. suistamalla junia raiteilta.

Usea kirjan kaukopartiomies oli kotoisin Talvisodan rauhanteossa Neuvostoliitolle pakkoluovutetulta alueelta eli Viipurin läänistä, rajanläheisiltä alueilta. Tämä helpotti orientaatiota, kun aina jollakin oli paikallistuntemusta. Porukasta löytyi tietysti venäjänkielen taitoakin.

Kirjan tukena on erikoinen dokumenttikin; mukana seuraa cd-levy, jolla kuullaan autenttisesti heti heinäkuussa 1941 tuoreeltaan vihollisen puolella 19 vuorokautta vaeltaneiden miesten haastattelu. Taltiointi löytyi YLE:n arkistoista.

Kari Nummila

KOMMUNISTIEN REVANSSI SUOMESSA

Mikko Uola: *Unelma kommunistisesta Suomesta 1944–1953*. 452 sivua. Minerva 2013.

■ ■ ■ Kommunismi oli 1900-luvun ilmiö, joka myös antoi oman verisen lisänsä tälle ihmiskunnan suurten katastrofien vuosisadalle. Kommunismin uhrien lukumääräksi on arvioitu noin 100 miljoonaa, siis kymmeniä miljoonia enemmän kuin maailmansotien yhteenlasketut uhrit.

Mikko Uola on uusimmassa teoksessaan perehtynyt kommunistien toimintaan Suomessa toisen maailmansodan jälkeisinä vaaran vuosina. Hän on käsitellyt aihetta osittain uudesta näkökulmasta sekä pyrkinyt valottamaan vähälle huomiolle tai lähes huomiotta jääneitä asioita. Tutkimus päättyy vuoteen 1953, johon saakka Suojelupoliisin arkistot ovat tutkijoille avoinna.

Uolan teoksen myötä saa selkeän käsityksen niistä kommunistien tekemisistä, joiden myötä yritettiin muuttaa suomalaista yhteiskuntajärjestelmää. Uola on tutkinut perusteellisesti, henkilö henkilöltä, keskeisten suomalaiskommunistien vaiheita ja vaikuttimia, joukossa myös paljon surullisia kohtaloita.

Kommunistien lisäksi etenkin Urho Kekkosen toiminta on saa-

nut kirjassa runsaasti tilaa. Lisäksi korostuu lähes unohduksiin jäänyt poliittinen pakolaisuus Suomesta. Pakolaisia riittikin moneen lähtöön: ideologisia, SS-värväreitä ja -vapaaehtoisia, armeijan upseereita, vanhan Valpon henkilökuntaa, vastarintaliikkeen miehiä, Stella Polaris -miehiä, asekatkijöitä, diplomaatteja jne.

Kaikesta karmeudesta huolimatta viime sodistamme koitui myös hyötyä Suomelle. Kuten Uola toteasi: ”Ehkäpä hiukan paradoksaalisesti Suomi säästyi kommunistivallalta myös sen tähden, että se oli joutunut sotimaan Neuvostoliittoa vastaan. Tästä syystä maahan ei ollut päässyt syntymään mitään vastarintaliikettä, joka olisi yhdistänyt poliittiset voimat sota-aikaista komentoa vastaan.”

Kommunistien historiankäsitys juurtui suomalaiseen yhteiskuntaan lähinnä 1960–1970 -luvulla. Saa tiin esimerkiksi muutettua vuoden 1918 sodan nimi ja luonne. Olihan kapina marxilaisen teorian mukainen oikeutettu vallankumous, joka olisi antanut legitimitetin kansanvaltuuskunnalle eli kapinahallitukselle. Saa nähdä, milloin Suomessa kyetään ilman tunnelatauksia puhumaan vuoden 1918 vallankumouksesta totuudenmukaisemmalla nimellä: Suomeen pystytetty kommunistinen diktatuuri.

Uolan teos on tarpeellinen lisä avaamaan lähihistoriamme traumaattista ajanjaksoa, joka yhä pitää otteissaan lukuisia suomalaisia.

Vesa Määttä

MANNERHEIMIN HAASTAJA

Päivi Tapola & Mikko Karjalainen: *Mannerheimin haastaja – kenraali Harald Öhquist*. 378 sivua. Otava 2013.

■ ■ ■ Harald Öhquistin (1891–1971) sotilasura oli monipuolinen ja nousujohteinen. Offensiivi oli usein keskeisellä sijalla hänen sotilaallises-

sa ajattelussaan. Tähän tuli muutosta viimeistään siinä vaiheessa, kun hänen johdolla oli joulukuussa 1939 suoritettu uhkarohkea vastahyökkäys Kannaksella pääaseman edessä.

Mannerheimin välit alaisiinsa ovat herättäneet mielenkiintoa. Tunnettuaahan on, ettei Mannerheim ollut esimies helpoimmasta päästä. Toisaalta eivät hänen alaisensaakaan aina mitään helppoja johdettavia olleet. Muun muassa Öhquist oli suorapuheinen myös ylipäällikön harmiksi. Särmiällä Öhquistillä oli vihamiehiä, mutta luonnollisesti myös ystäviä. Kuvaava on eversti Valo Nihtilän näkemys, jonka mukaan Öhquist omasi liikaa temperamenttia korkean portaan johtajaksi, mutta hän olisi kyllä ollut erinomainen vanhassa ratsuväkitaistelussa. On myös huomioitava, että Öhquist kesti hyvin paineita eikä häkeltynyt helposti synkänkään rintamatilanteen aikana.

Teoksen, *Mannerheimin haastaja – kenraali Harald Öhquist*, otsikon perusteella voisi luulla, että jääkärikenraaliluutnantti Öhquist olisi myös halunnut astua Mannerheimin saappaisiin. Oletettavasti otsikolla viitataan Öhquistin suoraviivaiseen luonteeseen: omien vahvojen näkemystensä myötä hän saattoi monin tavoin haastaa kollegansa ja myös esimiehensä. Tämä luonnollisesti toi oman painolastinsa jääkärikenraaliluutnantille etenkin

talvisodassa. Kuten teoksessa osuvasti todetaan, talvisota ”muutti henkilösuhteet pysyvästi”.

Tekijät ovat kirjoittaneet mielenkiintoisista aiheista. Arkistotyötä ei ole vältetty, ja teokseen on liitetty runsaasti primaarilähteitä. Niidenkin pohjalta olisi voinut kertoa enemmän esimerkiksi Öhquistin osuudesta Karjalan kannaksen linnoittamisessa. Tunsihan hän Kannaksen perusteellisesti ja keskittyi parinkymmenen vuoden ajan alueen puolustuskysymykseen.

Teos tuo hyvin esille sotatoimien johtamisen haasteita vihollisen paineessa ja henkilöstiriitojen sävyttämässä toimintaympäristössä.

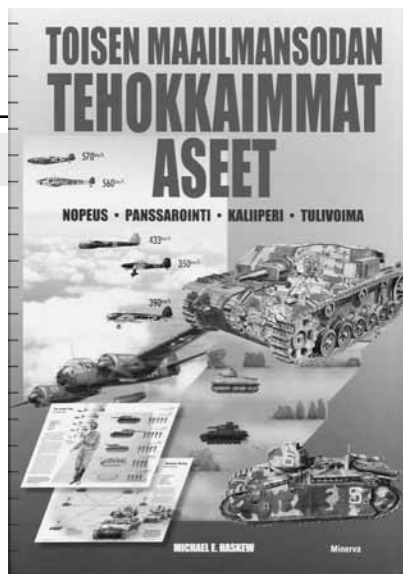
Vesa Määttä

MEILLÄKIN OLI MAAILMANSODAN PARHAITA ASEITA

Michael E. Haskew: *Toisen maailmansodan tehokkaimmat aseet.* Minerva 2013. 224 sivua.

■ ■ ■ Toisen maailmansodan aseista kiinnostuneelle **Haskewin** kirja on löytö. Vastaavaa rintaman eri puolilla käytetyn aseistuksen kuvitettua vertailua ei taida suomeksi paljon löytyä, englannin kielellä sitäkin enemmän, mistä käännös tämäkin kirja on.

Varsin populaarilla tasolla tehdyt vertailut kertovat, että Suomen puolustusvoimilla oli käytössään ylilättävän runsaasti sodan parhaisiin kuuluneita aseita. Näitä Saksalta saatuja taisteluvälineitä oli esim. Helsinkiä puolustanut 88mm:n RMB ilmatorjuntatykki. Niinikään meillä oli erittäin tehokas saksalainen 75mm:n pst-kanuuna sekä Sturmgeschütz ”Sturm” rynnäkkötykki. Hävittäjätorjuntamme nojasi sodan lopulla Messersmitt Bf 109 G-hävittäjiin ja parhaita pommikoneitamme taisivat olla Junkers Ju 88-koneet. Yhteistä kaikelle saksalaisille kalustolle oli, että sitä oli liian vähän ja

usein sitä saatiin liian myöhään.

Mutta toinenkin suurvalta aseisti meitä, nimittäin Neuvostoliitto. valtaosan Suomen toisen maailmansodan panssarikalustosta muodosti sotasaaliina saatu T-26 -kalusto. Se oli jo jatkosodan alusta vanhentunut, mutta kuitenkin parempi kuin ei mitään. Jokaiselle suomalaiselle reserviläiselle vielä 1960-luvulle asti tuttu ase oli ”Emma”, neuvostovalmistainen Degtrajev-pikakivääri. Ja löytyypä kirjan asevertailusta meillemme niin kovin tuttu kolmen linjan kiväärikin. Toisin kuin saksalaista kalustoa neuvostoaseita meillä oli runsaasti.

Kirja on luonnollisesti tehty ase- ja Yhdysvallat vastaan Japani. Mutta kyllä siitä löytyy kiintoisaa tietoa myös ”suomalaisesta” aseistuksesta.

Jukka Knuuti

MANNERHEIMIN JA RYTYN VAIKEAT VALINNAT JA SUOMEN KOHTALONVUODET

■ ■ ■ Marsalkka Mannerheimia ja maamme sodanajan johtajia on viime aikoina arvosteltu ankarasti.

Ylen MOT-ohjelman *Marskin vaietut virheet* 23.9.2013 aiheena oli ylipäällikön epäonnistumiset ennen puna-armeijan suurhyökkäystä kesäkuussa 1944. Eräs lähteistä oli eversetti, valtiotieteen tohtori **Pekka Visuri**, joka samalla sai tilaisuuden mainostaa uutta kirjaansa *Mannerheimin ja Rytyin vaikeat valinnat – Suomen joh-*

don ratkaisut jatkosodan käännekohtaus (Docendo, 2013).

Visuri ei arvosta Mannerheimin johtamistapaa, vaan pitää Saksan preussilaista tapaa parempana. Kuvat Hitleristä kenraaliensa ympäröimänä karttapöydän äärellä puhuvat puolestaan. Mutta oliko se Päämajan käytäntöä parempi? Führer so- tapäällikkönä oli Saksalle katastrofi. Saksan maavoimien yleisesikuntapäällikkö Franz Halder kirjoitti vaimolleen 28.7.1941: ”Olen epätoivon rajalla ja voin täsmällisesti ennustaa miten tämä hölynpöly vielä päättyy.”

Visuri syyttää Päämajaa ja erityisesti tiedustelua kyvyttömyydestä analysoida tilannetta oikein, vaikka Saksan tuleva tappio oli jo pitkään ollut selvästi nähtävissä.

Operaatio Barbarossa, Saksan ”salamasota” Neuvostoliittoa vastaan, alkoi 22.6.1941, mutta jäi tavoitteistaan jo runsaan kuukauden päästä. Panssariosastot kärjessä olivat pahasti kuluneet, kalusto ei vastannut odotuksia, reservejä ei ollut saatavissa ja hevostetoisen huollon oli yhä vaikeampi seurata mukana. Heeresgruppe Mitten komentaja kenraali-sotamarsalkka von Bock sanoi 15.8. ”Tänään on asemasodan ensimmäinen päivä.” Kokeneet, asiantuntevat upseerit Saksan sodanjohdossa ml. tiedustelupäällikkö Wilhelm Canaris olivat siten hyvin pessimistisiä lopputuloksen suhteen jo syyskuussa 1941. Sodankuva oli perin pohjin muuttunut.

Sodan lopputuloksen ratkaisi osapuolten kyky tuottaa taisteluvoimia ja kalustoa. Siinä Saksa oli alakynnessä. Neuvostoliiton sotateollisuuden kapasiteetti oli valtava. USA:n massiivinen ”Lend-lease” -apu ja mukaantulo sotaan joulukuussa 1941 sinetöivät lopullisesti Saksan kohtalon. Mannerheim ymmärsi nämä perusasiat ja hän kertoi syvän huolensa kenraali Öhquistille jo 16. joulukuuta 1941, eli pian Pearl Harborin jälkeen. Päämajassa ei siis oltu niin hölmön tietämättömiä kuin Visuri uskoo. Suomella ei kuitenkaan ollut vaihtoehtoa; poliittista liikkumavaraa ei tuolloin ollut, mut-

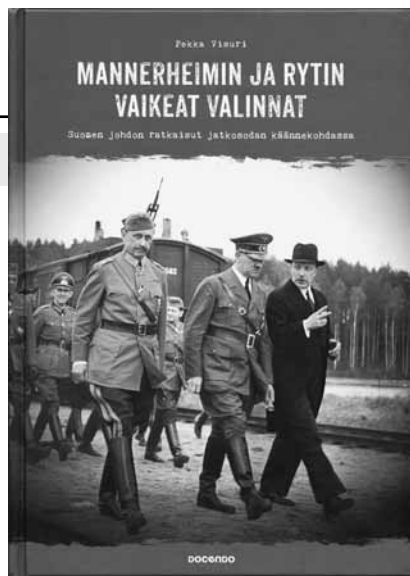

ta erillissodan piirteet toki terävöityivät.

Itä-Karjalan linnoitustöiden asettaminen etusijalle oli ehkä suurin erehdys, Visuri toteaa aiheellisesti. Presidentti Rytin pelko siitä, että Kannas oli liian heikosti miehitetty ja puolustusasemat riittämättömästi linnoitetut, oli oikeutettu. Tietyt avainasemassa olevat kenraalit, joihin Marsalkka luotti, eivät olleet hänen luottamuksensa arvoisia. Talvela Suur-Suomi -pyrkimyksineen asetti Itä-Karjalan etusijalle, Kannaksella armeijakuntaa komentanut Laatikainen laiminlöi puolustusvalmistelut lohkollaan pahasti ja operaatioita johtava Airo aliarvioi venäläisten tulevan suurhyökkäyksen voiman.

Tämän Visuri panee yksin Mannerheimin syyksi. Hänet kuvataan vanhaksi, väsyneeksi, sairastelevaksi ja ammatillisesti otteensa nykyaikaiseen sodankäyntiin kadottaneeksi. Kun venäläisten massiivinen hyökkäys kesäkuun 9. päivänä 1944 alkoi, se yllätti täysin sodanjohdon Mikkelissä, mutta ei sotilaita etulinjassa. Mutta Visuri ei käytä juurikaan sanoja sen kuvaamiseen, miten Suomen armeija kaikesta huolimatta ryhdistäytyi ja nousi suorituksiin, jotka lopulta herättivät jopa Stalinin syvän kunnioituksen. Näistä sen sijaan kertoo eversti **Matti Koskimaa**, sotahistoriamme kirjoituksen tämän hetken yksi ”grand old man.”

Eläkkeelle 1990-luvun alussa siirryttyään Koskimaa aloitti menestyksekkään uransa monien sotahistoriallisten teosten kirjoittajana. Hän oli myös useiden kesän 1944 ratkaisutaisteluista tehtyjen hienojen elokuvien vahva voima. Kirjallisista

töistään Koskimaa on nyt koonnut mahtavan testamentin *Suomen kohtalon ratkaisut – Talvisota ja jatkosota 1939–1944*, (Docendo, 2013).

Koskimaan teksti on asiallista, analyttistä ja kuvailevaa. Mutta ”modernit” historiantulkinnat, jotka syyllistävät valtion- ja sotilasjohdon, saavat hänet harmistumaan: ”Suomessa on muutaman viimeksi kuluneen vuoden aikana ilmestynyt yllättävän monta tohtorin väitöskirjaa, lehtiartikkeliä ja mielipidekirjoitusta, jotka pyrkivät mitätöimään tasavallan presidentti Risto Rytin, sotiemme veteraanien ja koko Suomen kansan suurteot sodissamme ja maamme jälleenrakentamisessa.”

Koskimaa osoittaa monilla konkreettisilla esimerkeillä, että käsitteellä erillissota on yhä vahva perustansa.

Koskimaan ja Visurin käsitysten välillä on tässä suuri ero. Jälkimmäinen näkee paljon vaivaa kuvaillessaan Suomen ja Saksan suhteen de facto liitoksi ja torjuu kategorisesti Suomen virallisen kannan sodasta erillissotana. Tässä suhteessa hän ei eroa useista nuoremmista historian-tutkijoista. Käsitykseni Koskimaan uskottavuudesta on silti vahva; hän hallitsee sekä strategisen että operatiivisen ajattelun suvereenisti ja paljon paremmin kuin useimmat nuoremmat tutkijat.

Arvioidessaan Neuvostoliiton sodan ajan tavoitteita Visuri pohtii, oliko tarkoitus muuttaa Suomi neuvostotasavallaksi vai ehkä pyrkiä rauhanomaiseen rinnakkaiseen itsenäisen Suomen kanssa.

Hänellä on liioitellun suuri usko niihin päätöksiin, joita Churchill,

Roosevelt ja Stalin tekivät Teheranissa 1943. Siellä ”taattiin” hänen mielestään Suomen itsenäisyys. Tämä kumarrus Venäjään päin loukkaa veteraanejamme ja heidän kaatuneita aseveljiään, jotka suurin ponnistuksin pystyivät – maamme nykyisten rajojen ulkopuolella – pysäyttämään venäläisten hyökkäyksen ja pitämään asemansa. Koskimaa ei epäröi, kun hän toteaa, että jos Suomen armeija olisi pakotettu antautumaan, kohtalomme olisi ollut sama kuin muidenkin neuvostojoukkojen valtaamien maiden. Tästä vaihtoehdosta on kuvaus esimerkiksi **Anne Applebaumin** kirjassa *Iron Curtain (Rautaesirippu)*.

Jos haluaa saada talvi- ja jatkosodasta tietoa yksissä kansissa, Koskimaan teosta voi suositella lämpimästi. Talvisodan operaatioista on kirjoittanut Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksen johtaja everstiluutnantti, filosofian tohtori **Petteri Jouko**. Ruotsinkielisiä lukijoita varmaan ilahduttaa se, että Koskimaa nostaa esille JR 61:n (”Sextiettan”) taistelun Tienhaarasissa. Hän antaa tästä strategisesti tärkeästä, kesän 1944 ensimmäisestä pysyvästä torjuntavoitosta korkeat arvosanat rykmentille, tykistö eli lähinnä KTR 8 mukaan luettuna.

Pääosin Visurin kirja sisältää jo pitkään tiedossa ollutta asiaa, vain äärimmäisyyksiin menevät tulkinnot ovat uutta. Murskaavan kritiikin jälkeen kirjassa lopuksi kaikesta huolimatta päädytään siihen, että ”Mannerheim on ratsastajapatsaansa ansainnut, mutta myös Risto Ryti on säilyttänyt maineensa vaikean ajan presidenttinä”.

Näiden kahden teoksen lukeminen rinnakkain on mielenkiintoinen kokemus ja osoittaa selvästi, että historia ei ole eksaktia tiedettä, vaikka kirjoittaja taitavasti käärisikin sanomansa ulkonaisesti moitteettomaan akateemiseen muotoon.

Stefan Forss
Dosentti
Maanpuolustuskorkeakoulu

Kirjallisuutta

STALIN, SUOMEN YSTÄVÄ!

Starikov, Nikolai: *Stalin ja Suomi.* 43 sivua. Suomen antifasistinen komitea, Suomi ilman fasismia ry 2013.

■ ■ ■ Huomasin Helsingin Sanomissa (20.5.2013) pienen ilmoituksen, joka mainosti samana päivänä Hotelli Seurahuoneella järjestettävää konferenssia, jonka aihe oli ”Venäjän uudet arvot”. Konferenssissa ilmoitettiin käsiteltävän kolmea ai-
hetta, joista kahdesta julkaistaisiin pamfletti. Onneksi tarjottiin mahdollisuutta tilata pamfletti arvostelukappaleeksi netistä. Näin tein ja se toimi hyvin!

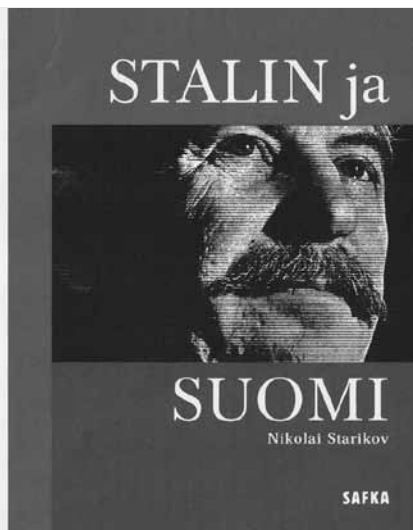
Tämän kirjallisen aikaansaannoksen mukaan meidän suomalaisten on syytä olla Josif Stalinille kiitollisia itsenäisyydestämme ja hyvinvoinnistamme.

Voisikohan tässä olla kyse samoista suomalaisista, joista Stalinin on todistettavasti selittänyt ennen puna-armeijan kesän 1944 suurhyökkäyksen aloittamista Yhdysvaltojen edustajalle, A. Harrimanille, että ”suomalaiset ovat harvinaisen itsepäistä ja hidasylyistä kansaa”, ja että ”järkeä on taottava moukarilla heidän päähänsä”.

Entä voisiko olla kyse samasta Suomen kansasta, jota Stalin tämän pamfletin kirjoittajan Starikovin mukaan ylisti: ”työteliäs, kärsivällinen ja rakasti isänmaataan.”

Kyseessä ei ole tai on lukemisen arvoinen kirjoitelma. Tarkkana sitä lukiessa saa kuitenkin olla, sillä pamfletti on äärimmäisen sekava ja sisältää historian tulkintoja, joita on mahdotonta hyväksyä, mutta myös joitakin mielenkiintoisia yksityiskohtia, joiden todenperäisyydestä ei kuitenkaan ole näyttöjä. Todistelu Stalinista Suomen suurena ystäväenä ei vaan jotenkin mene perille. Ehkä syynä on sitten lukijan omat, mielestään tarkemmat tiedot tai valmiit asenteet? Minä ainakin myönnän avoimesti myös asenteellisuuteni näissä asioissa, vaikka se tietysti on tutkijalle raskauttavaa.

Mielestäni tämäkin yritys tuot-

taa uutta historiankirjoitusta on osa suurempaa kokonaisuutta. Ja siihen taas on syytä suhtautua suurella varauksella. Venäjällä ollaan selvästikin täsmentämässä histori-
ankirjoitusta omiin sisäpoliittisiin ja kansallisiin tarkoituksiin siten, että Suuri Isänmaallinen Sota varmasti säilyy pyhänä asiana, jota saa käsitellä vain virallisen kaavan mukaan. Presidentti Putin on julkisuudessa myöntänyt, että Stalin teki paljon pahaa, mutta sitä ei pidä liikaa korostaa. Hänhän teki myös paljon hyvää. Ja hyvistä teoista suurin oli Suuren Isänmaallisen Sodan johtaminen voittoon fasismista.

Mitä sitten meihin suomalaisiin tulee, virallinen Venäjä myöntää, että Neuvostoliitto aloitti talvisodan. Kysymys oli kuitenkin Putinin mukaan vain jo ”1917 rajanvedossa tehtyjen virheiden korjaamisesta” ja siten ikään kuin legitimoimista toimesta. Tuo legitimoimisyshän on Paasikiven lanseeraama. Leningradin turvallisuus oli kieltämättä Neuvostoliitolle niin tärkeä asia, että sitä varmisteltaessa eivät aikaisemmat rajat ja rauhansopimukset paljon painaneet. Kysymyksessähän oli Neuvostoliiton toinen pääkaupunki ja vallankumouksen kehto ja silloin koko valtion sotatoteutuksellekin tärkeä kaupunki. Se merkitsi tsaarien ajasta irtaantuneille kommunisteille eräänlaista Pietari Suuren jättämää perintöä seuraaville sukupolville, poliittisesta kannasta riippumatta.

Mutta on tietysti väärin puhua

legitiimeistä turvallisuusintresseistä. Eiväthän ne mihinkään lakeihin perustuneet! Päinvastoin ne olivat ristiriidassa jo tehtyjen sopimusten kanssa. Niiden ymmärtäminen on tietysti aivan eri asia kuin niiden hyväksyminen. Suomihan olisi ollut valmis merkittäviinkin myönnytyksiin, jotta Neuvostoliitto olisi voinut tuntea Leningradin turvatuksi nimenomaan Suomen suunnalta tapahtuvia hyökkäyksiä vastaan. Kaikkeen ei kuitenkaan voitu myöntyä. Ehdoton raja neuvotte-
luissa kulki siinä, että Hangosta ei voitu luopua, eikä myöskään sen lähisaarista. Ne olivat oman puolustuksemme kannalta, ja muutenkin elintärkeitä. Ja kun myönnytyksemme eivät riittäneet, Neuvostoliitto pani puna-armeijan asialle. Tunnetuin seurauksin.

En ole havainnut mitään jälkmainintoja tästä konferenssista, tiedotusvälineet taisivat viisaasti vaieta koko tapahtumasta. On muuten mielenkiintoista, että konferenssin järjestäjää ei Helsingin Sanomien ilmoituksessa kerrottu, mutta pamfletista se selviää. Asialla olivat ”Suomen antifasistinen komitea” ja ”Suomi ilman fasismia ry”. Ja nämä kustantajien nimet avaavatkin sitten tien lähteelle. Asialla on tunnettu dosentti **Johan Bäckman**.

Jos asiasta kiinnostunut ei tätä pamflettiä muualta saa, minulla se on sähköisessä muodossa, ja jaan sitä valistuneille lukijoille mielelläni.

Göran Lindgren

POHJOISTA TUTKIMUSTA

FARAVID 35 / 2011. Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen vuosikirja XXXV. PSHY 2011. 258 s.

■ ■ ■ *Faravid* on Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen vuosikirja, joka keskittyy julkaisemaan Oulun yliopiston historiatieteessä käsiteltäviä tutkimuskohteita. Tämän *Faravidin* 17 artikkelissa on useita artikkeleita, jotka voisivat hyvinkin kiinnostaa tämän lehden lukijakuntaa.

Erityisesti esille voisi nostaa **Henry Oinas-Kukkosen** artikkelin Alaskasta mahdollisena talvisodan suomalaisten pakolaisten sijoituspaikkana. Tämä aihe on herättänyt laajempaa huomiota. **Kari Alenius** käsittelee tutkimusartikkelissaan Saksan vähemmistöpolitiikkaa I maailmansodan jälkeen ja voimiensa tunnossa olevan Neuvostoliiton retoriikkaa II maailmansodan jälkeen YK:n turvallisuusneuvostossa aiheena Palestiinan kysymys vuonna 1948.

Sotahistoriasta kiinnostuneita kiinnostanee myös **Kalle Korven** artikkeli Todt-organisaatiosta Pohjois-Suomessa. Kyseessä on saksalaisten rakentajaorganisaatio. Korpi on tehnyt aiheesta laajemman tutkimuksen, johon tämä artikkeli perustuu. Jouko Vahtola käsittelee talvisodan syntyä Oulun varuskunnassa. Talvisodan alla Oulun varuskunta muodostui esikunnista ja

kertausharjoituskokoonpanoista sekä varustevaroista. Talvisodan sytyessä Oulussa muodostettiin useita eri sotilaskokoonpanoja.

Hieman kaukaa haettu sota-aiheinen artikkeli on **Tuula ja Jari Okkonen** englanninkielinen artikkeli, joka käsittelee Sinanthropus pekinensiksen fossiileja yhdysvaltalaisissa Japanin miehityshallinnon asiakirjoissa. Tämä kuitenkin osoittaa miehityshallinnon vaikutuksen sellaisillekin alueille, joilla sillä ei kuvittelisi olevan juurikaan merkitystä.

Faravid 35 on melko hajanainen kokoelma Oulun yliopiston historiatieteiden tutkimuskohteista. Kun sota-aiheisia artikkeleita on useampia, joista osa sisältää uutta tietoa, luulisi yhdistelmän pohjoinen ja sota kiinnostavan myös Pohjois-Suomen ulkopuolella.

Pasi Pulju

VAIETTU TOTUUS?

VAIETTU TOTUUS. Salattuja ja vähän tunnettuja tapauksia sotavuosilta. (Toim. **Kauko I. Rumpunen**). Valitut Palat 2013. 336 s.

■ ■ ■ Tarvitaan yksi kohuotsikko ja sen jälkeen iltapäivälehtiin muutama näyttävä juttu. Otsikko on kohuotsikko, jos siinä on esimerkiksi sana natsi, kansallissosialismi, antisemitismi, juutalaiset tai keskitysleirit.

Mannerheimia kaavailtiin saksalaisten ylipäälliköksi, mutta Suomessa. Kekkonen teki urheilujohtajana yhteistyötä natsien kanssa, mutta kaikki yhteistyö sotavuosina saksalaisten kanssa oli yhteistyötä natsien kanssa. Saksalaisten sotilaiden matkaan lähti eri syistä (rakkaus, pelko tulevasesta kohtalosta, työ) suomalaisia naisia. Kaikkien kohtalo ei ollut kovinkaan miellyttävä, hyväksikäyttäjiä, varsinkin sotaolosuhteissa löytyy aina. Unkarilaiset suunnittelivat jalostavansa kansaansa suomalaisten avulla. Viimeksi mainittu nostettiin esille yhdessä keskustelussa. Uuden Lauri Törni

–elämäkerran yhteydessä mainittu Lapin sodan aikainen vastarintaliike suunniteltuine natsivallankaappauksineen kerrotaan myös tässä kirjassa. Tietenkin Mielenkiintoisia yksityiskohtia löytyy, mutta mitään oleellista uutta kokonaisuuteen ei tämäkään kirja anna. Ennen tällaisen artikkeliteoksen lukemista, olisi kuitenkin hyvä tietää sodan kulun yleislinjat ja poliittiset taustat, jotka osaltaan ovat johtaneet näihin ”salattuihin ja vähän tunnettuihin tapauksiin”.

Teoksen 58 artikkelia ovat toki asiantuntevia. Valtaosa niistä kuitenkin kertoo, ainakin historian harrastajille tuttuja asioita talvi- ja jatkosodan vuosilta. Yhteistyö saksalaisten kanssa, heimosotureiden kova kohtalo, kaukopartiotoiminta, Lapin evakot jne. eivät ole olleet mitään ”vaiettuja totuuksia”. Positiivisena piirteenä on se, että teos nostaa esille myös kotirintaman asioita aina säännöstelystä viihteeseen ja Pentti Haanpään sotakirjailijana.

Valitut Palat on kunnostautunut aiemminkin tämänkaltaisilla kirjoilla. Jatkosodan vuosia on käsitelty useammassakin vastaavassa teoksessa, eikä siinä mitään, yhtenäisen aihepiiriä lisää artikkelikokoelman kiinnostavuutta. Kirjan yli 20 kirjoittajan joukossa on mm. sellaisia alansa asiantuntijoita kuin **Kari Hokkanen, Markku Jokisipilä, Keijo K. Kulha, Marko Palokangas, Juhana Pohjonen, Mikko Uola ja Vesa Vares**.

Pasi Pulju

JÄÄKÄRIPATSAS MYNNISSÄ

Jääkärikansliassa
saatavilla taas mus-
tia metallisia jääkäri-
pionispatsaita hintaan
300 euroa. Sponsoreille
tarkoitetuista numeroi-
duista vihreistä patsais-
ta tulee sopia kanslian
kanssa puhelimitse tai
sähköpostilla.

Sunnuntaina 6.4.2014
Kauhavalla Korttesjärven
liikuntatalolla

17. JÄÄKÄRI- SEMINAARI

Ohjelma:

- 10:00 Perinnejumalanpalvelus Korttesjärven kirkossa
Seppelpartion lähettäminen ja kunniakäynti
Jääkärimuistomerkillä
- 11:00 Mahdollisuus ruokailuun seurakuntatalolla
yhteisvastuulounaalla
- 12:00 Jääkäriseminaari Korttesjärven liikuntatalolla
Musiikkia
Ylihärmä-Kauhavan soittokunta
Johtaa Paavo Mulari, avustaa Seniorikvartetti

Alustajina

Saksan jalkaväkiliiton Suomen yhdysupseeri,
reservin everstiluutnantti Mark Aretz:
Jääkärit ja tehtävätaktiikka

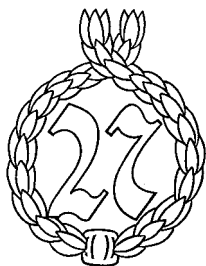
Professori Matti Kuusimäki:
Mietteitä ja toimenpiteitä
jääkäri liikkeen aamuhämärissä

Seminaarin jälkeen vapaa pääsy Suomen Jääkärimuseoon.
Museo avoinna 17:00 saakka.

Tiedustelut

Anne Kytömäki
Museointendentti vs.
040 148 4420
anne.kytomaki@kauhava.fi

KUTSU

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n

KESÄPÄIVÄ

Lauantaina 16. elokuuta 2014 Haminassa.

Päivän ohjelma (alustava)

11.00 Ilmoittautuminen ja lounas Varuskuntakerholla Kadettikoulunkatu 3

12.15 Kesäpäivän avaus. Reserviupseerikoulun esittely.

Jääkäritunnelmia Trinitatis-kirkosta
Tutustuminen Hamina-Bastioniin
Seppeleenlasku sankarihaudoille
Monologi ”Elämäni linnoitus/kenr. Dmitri Anikejeff”
Pietari-Paavalin kirkko

16.00 Kesäpäivien päättäminen.
Lähtökahvit. Varuskuntakerholla

- Ilmoittautuminen viimeistään 30. kesäkuuta 2014 sähköpostilla: paavo.mikkonen@pp.inet.fi ja maksamalla osanottomaksun 50 €/hlö JP 27:n Perinneyhdistys/Kymenlaakso Tili FI43 1069 3000 2087 51
- Tarvitsemansa majoituksen jokainen varaa itse; esim.
 - Spa Hotel Hamina info@spahotelhamina.fi
 - Sokos Hotel Seurahuone www.sokoshotels.fi/hotellit/kotka
 - Hotelli Leikari www.hotellileikari.fi
- Ohjelmaltaan tarkennettu kutsu julkaistaan Parolen kesäkuun 2014 numerossa.

JP 27:n Perinneyhdistys ry/
Kymenlaakson osasto

Halukkaille on sunnuntaina mahdollisuus järjestää tutustuminen Kotkaan Merikeskus Vellamon näyttelyihin ja kuuluisaan VMV-veneeseen sekä sen tilaajaan ja isään jääkärikommodori Väinö Miettiseen, Merivartiolaituksen perustajaan.

Lisätietoja helena.miettinen@amke.fi 0400 241 753

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAA -OSASTO

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYS:

■ Helsinki-Uusimaa osasto järjestää yhteistyössä Sotamuseon kanssa luentotilaisuuden.

SADAN VUODEN ARVOKAS PERINTÖ:

Mitä jääkäriperinne merkitsee minulle?

luennoitsijana kenraali Gustav Hägglund, jääkärikenraali Woldemar Hägglundin poika

keskiviikkona 14.5. kello 17.00

Sotamuseon toisen kerroksen
luentosalissa
(Liisankatu 1, Helsinki).

Ennen luentoa, kello 16.00 alkaen yleisöllä on mahdollisuus tutustua pääsymaksutta Sotamuseon näyttelyyn ja juoda vaikka kahvit sotilaskodissa.

■ **Ilmoittautuminen** 14.4. mennessä: helena.miettinen@amke.fi tai 0400 241 753.

Tilaisuus järjestetään yhteistyössä
Sotamuseon kanssa.

Lämpimästi tervetuloa!

ETELÄ-POHJANMAAN OSASTO

KEVÄTKOKOUS

■ JP 27:n Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston kevätkokous pidetään Kauhavalla Lento-sotakoulun auditoriossa **su 30.03.2014 klo 13.00**.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen kevätkokoukselle määräämät asiat. Kokouksen alussa esitellään Kauhavan Varuskunnan historiaa ja tulevaisuutta.

Kahvitus Sotilaskodissa kokouksen jälkeen.
HUOM! Ilmoittautuminen 27.3. mennessä sihteerille rintaset@netikka.fi tai 040-7544 611

Tervetuloa!

E-P:n os johtokunta

Jatkosodan lauluja
muistoissa
Harmony Sisters

**KAHVIKONSERTTI
RITARIHUONEELLA**
La 26.4.2014 KLO 15:00

LIPUT 20 € LAULAJILTA TAI TILAAMALLA
www.kaaderilaulajat.fi

Kaaderilaulajat
Lauluyhtye Singerit

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	sepporaiha@gmail.com
Lappi	Markku Aherto	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen	040 725 0425	pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Varsinais-Suomi	Kyösti Vuontela	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	aelankinen@gmail.com
Pohjois-Karjala	Jorma Ignatius	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET		Muut tuotteet	
TUOTE	HINTA		
Kortit		CD Jääkärin morsian/ kesto 22 min	10,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärilippukortti	1,00	Fallna for friheten-medalj	8,50
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen jääkärien elämenkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Turun jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	VHS Jääkärien tie I-III	15,00
Wasserturn	0,20	Vain jäsenille	
Adressit		Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Ilman tekstiä	10,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00	Jääkäripenoismerkki	80,00
Laajempi tekstaus	13,00	Jääkärihautamerkki	80,00
Tilaukset Jääkärikansliasta:		Toimitamme tuotteet	
Pohjoisranta 20 A 3		kerran viikossa.	
00170 HELSINKI		Hintoihin lisätään pos-	
P. 09 135 1009/050 377 8845		tituskulut.	
(myös teksdviestit)			
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi			

www.jp27.fi		
	PAROLE	
Päätoimittaja – Chefredaktör Jukka Knuuti 040 753 2751 jukka.knuuti@gmail.com	PAROLE ilmestyy vuonna 2014 maaliskuun, kesäkuun, syyskuun ja joulukuun alussa.	4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk 4 nummer i året, 20 €/årg
Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila		
JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN	JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY– FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF	
Puheenjohtaja – Ordförande Kilpinen, Askö Varapuheenjohtaja – Viceordf. Lahti, Jere Asiamies – Ombudsman Eklin, Jukka	Jäsenet – Medlemmar Fagernäs, Peter Heiskanen, Kari Hägglund, Gustav Kuljukka, Antti Manninen, Ohto Pennanen, Jukka Puheloinen, Ari Sihvo Sami	Jäsenet – Medlemmar Aherto, Markku Ehrnrooth, Martti Hakkarainen Arno Iisakkala, Ari-Ilmari Mikkonen, Paavo Parkkola, Ari
KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14.		
Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A 00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi Kansilan puhelimet ovat ”avoinna” kanslian aukioloaikoina. Muulloin niihin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.		

Sotakamreerien lippu naulattiin

Parolassa naulattiin 19. joulukuuta 2013 Sotakamreerien yhdistyksen lippu. Yhdistykseen kuuluu 20 jäsentä, joista kuvassa yhdistyksen puheenjohtaja Mikko Selin ja taloudenhoitaja Teuvo Mahrberg. Molemmat ovat myös JP27:n perinneyhdistyksen aktiivisia jäseniä. Sotakamreerin arvonimen myöntää tasavallan presidentti henkilölle, joka on ansioitunut vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä. Tunnetuin sotakamreeri lienee sotakirjailija Reino Lehväslaiho.

